

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Franciška ulica 6.

Receptivov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljal franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsako sredo popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 20—K
pol leta 10—
četrt leta 5—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. . . dvakrat . . . 60
. . . trikrat . . . 45
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine

Stanje našega gmotnega vprašanja.

Ukaz za izvršitev zakona o naših plačah. — Nejasnosti v zakonu. — Naše plače v razmerju k uradniški regulaciji. — Delo „Zaveze“ v zadevi regulacije. — Naša zahteva: Popolno izenačenje in uvrstitev v splošni stalež državnega uradništva.

Zakon o ureditvi nekaterih pravnih in gmotnih učiteljskih vprašanj.

Ljubljana, 12. nov. 1919.

Prinašamo dobeseden ponatisk zakona o ureditvi učiteljskih prejemkov, ki bi morali biti do 1. dec. t. l. že izvedeni.

S tem ustrezamo učiteljstvu, da bo imelo zakon pri rokah.

Glavno, kar nam daje zakon je, da priznava učiteljstvo kot državne uradnike.

S tem je doseglo učiteljstvo prvi korak k udeležitvi svoje stare zahteve po podržavljenju ljudskega šolstva, za kar so se že često izrekle naše organizacije.

Zakon ureja tudi nekoliko pravni položaj učiteljstva, ki je zaradi vojne trpelo na svojem napredovanju in izpiti, vendar bi morala biti izdana o tem še posebna izvršilna naredba. Poleg tega je zakon zelo pomanjkljiv in posebno za naše razmere nedostopen.

Poleg prejemkov, ki jih zakon določa v dinarjih, daje učiteljstvu tudi brezplačno stanovanje in kurivo.

Danes se ne more še presojati v koliko je ta zakon učiteljstvu v korist. Vrše se predpriprave za splošno ureditev vprašanja državnega uradništva in izdeluje se splošna službena pragmatika za državne uradnike. V interesu učiteljstva je, da se v tem oziru ne separira, temveč da pride pri splošni pragmatiki državnega uradništva v poštev in se v gmotnem oziru izjednači učiteljstvo z ostalim državnim uradništvom, z enako izobrazbo.

V pravnem oziru vsekakor zahteva pragmatika za učiteljstvo posebnih določil in se ne da šablonizirati.

Učiteljstvo se ima boriti za to, da bo v gmotnem oziru uvrščeno vedno v ono kategorijo državnega uradništva, ki odgovarja stopnji izobrazbe; torej imajo veljati gmotna določila pragmatike državnega uradništva tudi za učiteljstvo.

Vsekakor pa ima ta zakon še druge pomanjkljivosti in slabe strani.

Pri naši zahtevi, da se nas uvrsti v splošno pragmatiko državnega uradništva, nam je dosedaj zakon v oviro.

Naša organizacija je že napravila potrebne korake, da učiteljstvo ne bo prezrto in prikrajšano. „Zaveza“ je storila korake v tem oziru v Beogradu in v Ljubljani.

Ako pritrerjamo prejemke, ki nam jih daje predloženi zakon in one, ki bi jih imelo prejeti učiteljstvo po splošni pragmatiki državnega uradništva, tedaj vidimo, da pa že potrjenem zakonu učiteljstvo na slabšem.

Boj učiteljstva, da se popolnoma izjednači z državnim uradništvom, je v odločilni fazi!

Zakon, ki ga spodaj ponatiskujemo, ima pa tudi še svoje druge slabe strani, ki so učiteljstvu navidezno v korist v gmotnem oziru, a bodo stanu, kot takemu otežkočale socialno pozicijo in prinašale mrzno in zavist kmetijskega stanu do

učiteljstva — vsaj pri nas! To so določbe o prostem stanovanju in kurivu!

Kako se bo ta točka člena 33. uredila in izvršila, o tem vlada še nejasnost in mora priti še posebna izvršilna naredba o tem predno se izvede.

Vprašanje je, kako misli država izvesti to ali bo ščitila, varovala in okrepla pri tem socialno pozicijo učiteljstva med narodom, ali jo bo poslabšala?

Če naloži država te izdatke v direktni obliki občinam, tedaj bo učiteljstvo, kot posamezniki in kot stan, več izgubilo v socialnem in moralnem pogledu s to določbo, nego mu bo prinesla gmotne koristi.

Prepričani smo, da se tovariši raje odrečejo tej gmotni koristi, nego da bodo morali prenašati zopet politično gonjo zoper učiteljski stan. Gotovo je, da bodo gotovi krogi sigurno skušali izrabiti to sredstvo za gonjo proti učiteljskemu stanu. Predno imamo v rokah izvršilno naredbo, težko nadalje razpravljamo o tej točki.

Z vprašanjem prostih stanovanj in odškodnin za prosta stanovanja smo imeli priliko se baviti že letos pri sejah stanovsko-politiškega odseka ob „Zavezini“ delegaciji v Ljubljani. Vprašanje je občutljivo za vsakega posameznika, za občino in se ne dajo niti stanovanja niti odmera odškodnin tako lahko šablonizirati, kakor bi se to dalo enostavno predstavljati. Prvi tak poizkus pri nas se je že ponesrečil in to naj nam služi za vzgled pri vsaki nadaljni razpravi v tem vprašanju.

Nejasen je tudi zakon glede definitivnosti, ker ni jasnega in posebnega določila o tem, kako in kedar se ima računati.

Nadalje, ne govori o strokovnem učiteljstvu, za katerega imamo pri nas posebno določila.

Službenih let predpisuje potrjeni zakon 32 medtem ko jih ima splošna službena pragmatika 35.

Nadalje je pomanjkljiv ta zakon z ozirom na uvrstitev učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtnaric; enako glede funkcijskih in drugih osebnih doklad, ki jih sploh ne omenja.

Nejasnost je zavladala s tem zakonom tudi glede upokojencev, ki se nikakor ne bodo mogli zadovoljiti s svojo dosedanjo ureditvijo.

Vsekakor predloženi zakon ni smatrati kot nekako definitivno ureditev našega položaja, temveč ga je smatrati le kot nekako nujno, začasno odpomoč, ki ima veljati le toliko časa, dokler zakona ne izpodrine boljši in popolnejši zakon od tega.

Služil bo svojemu namenu iz katerega je izšel in odpomogel najnujnejšim zahtevam Srbije. Da se je razširil na vse ozemlje je le slučaj in s tega stališča imamo tudi motriti zakon sam. Za naše razmere ne prinaša tudi ta zakon posebno razveseljivega napredka in je nekaj nepopolnega in nedovršenega z ozirom na naše zahteve in stremiti imamo za boljšim in popolnejšim, ki bo odgovarjalo vsem delom države.

Teško nam je izreči tako obsodbo; vendar, kar se tiče šolske zakonodaje in šolskih naredb, ki so dosežaj izšle, moramo reči, da niso bile srečne. Izdane so bile brez zaslivanja pokrajinskih oblasti in brez zaslivanja mnenja učiteljskih organizacij, zato bodo vedno zgrešene — dokler se bo tako nedemokratično postopalo!

„Ur. List“ št. 144, I. 1919.

643.

V imenu Njegovoga Veličanstva

Petra I.

po milosti božji in narodni volji

kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev.

MI.

Aleksander,

prestolonaslednik

proglasamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je začasno narodno predstavništvo, sklicano z ukazom z dne 24. februarja 1919 na dan 1. marca 1919 v prestolno mesto Beograd, v LI. redni seji dne 9. julija 1919 sklenilo ter da smo potrdili in potrjujemo

Zakon o izpremembah in izpopolnitvah zakona o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904.¹

ki se glasi:

Člen 29. a)

Nekvarno členu 29. zakona o narodnih šolah kakor tudi členu 7. zakona o ureditvi šolskega pouka zaradi vojne in njenih posledic, stalni učitelj (učiteljica), ki se zaradi vojne ni mogel zgledati k praktični preizkušnji, to preizkušnjo lahko opravi v roku dveh let po končani demobilizaciji. Nova pravila za opravljanje teh preizkušenj samo z ozirom na te prilike, provzročene po vojni, predpiše minister za prosveto. Do tega roka gre takemu učitelju (taksi učiteljici) pravica do periodičnih poviškov, ako ima ob času, ko stopi ta zakon v veljavo, najmanj pet let učiteljske službe ter izpolnjuje tudi ostale pogoje člena 29. zakona o narodnih šolah.

Člen 29. b)

Letna plača takega stalnega učitelja (učiteljice) je enaka plači stalnega učitelja s prvim poviškom, ako ima ob času, ko stopi ta zakon v veljavo, manj nego deset let učiteljske službe; ako pa ima več nego deset let, mu je plača enaka plači stalnega učitelja z drugim periodičnim poviškom.

Člen 29. v)

Stalni učitelj (učiteljica), ki pridobi na ta način pravico do poviška, a v dvoletnem roku po končani demobilizaciji ne opravi praktične preizkušnje, ostane i nadalje s plačo, ki jo je prejel po tem zakonu, do naknadno opravljene preizkušnje. Čas od izteka dvoletnega roka do naknadno opravljene preizkušnje se mu (ji) ne vračuni za povišek. Ves ostali čas stalne učiteljske službe se mu (ji) računni po vpravljeni preizkušnji za osebno pokojnino in za periodične poviške, a po členu 33. teh izprememb.

Člen 29. g)

Odredb členov tega zakona se morejo okoriščati vse osebe, omenjene v poslednjem odstavku člena 33. zakona o narodnih šolah, ako izpolnjujejo ali kadar izpolnjuje pogoje, predpisane v členih 29. a), 29. b) in 29. v) tega zakona.

Člen 29. d)

Odredb členov 29. a), 29. b) in 29. v) tega zakona se more okoriščati samo tak stalni učitelj (učiteljica), ki ni do dne 1. maja 1912. imel več nego pet službenih let.

Člen 30. a)

Nekvarno členu 30. zakona o narodnih šolah začasni učitelj (učiteljica) narodnih šol s kvalifikacijo predpisano v tem členu, ki zaradi vojne ni mogel opraviti učiteljske preizkušnje po omenjenem členu zakona, ako ima ob času, ko stopi ta zakon v veljavo, najmanj pet let učiteljske

¹ Razglašen v „Službenih Novinah kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca“ št. 86.

službe, postane stalni učitelj (učiteljica) s plačo stalnega učitelja (učiteljice) s prvim poviškom proti temu, da v roku dveh let po končani demobilizaciji opravi učiteljsko strokovno in praktično preizkušnjo. Ko opravi obe te preizkušnji, se mu (ji) vračuni za periodične poviške in za osebno pokojnino ves čas izza dne 12. julija 1914., odnosno od dne imenovanja (ako je po tem roku stopil v službo), do dne, ko se prevedel po tem zakonu.

Istotako se bo ravnalo z onimi učiteljicami (zastopnicami, vrščimi učiteljske dolžnosti), ki jih je ta vojna zadela v službi in ki so dovršile višjo žensko šolo po letu 1898., ne da bi bile opravile učiteljsko preizkušnjo na njej, toda proti temu, da tudi one po tem zakonu opravijo strokovno in praktično učiteljsko preizkušnjo.

Čas med iztekom dvoletnega roka in opravljeno praktično preizkušnjo se mu (ji) ne vračuni niti za osebno pokojnino, niti za periodični povišek.

Člen 30. a)

Odredbe člena 30. a) tega zakona brez ozira na čas, proveden v službi, se morejo okoriščiti tudi učiteljski zastopniki (zastopnice) I. in II. vrste po pravilniku za učiteljske zastopnike (zastopnice) v južni Srbiji. Oni, ki opravijo te preizkušnje v roku treh let po končani demobilizaciji, se namestijo za stalne učitelje (učiteljice) in plača se jim vračuni, priznavaje jim največ deset let dotedanje službe, v leta stalne učiteljske službe, toda brez pravice do odškodnine za minuli čas ali če vplačajo v pokojninski sklad. Onim, ki te preizkušnje ne opravijo v določenem roku, kakor tudi učiteljskim zastopnikom (zastopnicam) III. in IV. vrste se po tem pravilniku povišuje osnovna plača po pravilniku s 50%, a poviški jim ostanejo isti.

Za vse druge učitelje (učiteljice) iz južne Srbije se pooblašča minister za prosveto po glavnem prosvetnem svetu, da določi komisijo, ki po teh izpremembah in izpopolnitvah zakona o narodnih šolah in po kvalifikaciji dotičnih učiteljev (učiteljic) in njih službovanju uredi njih položaj. Ureditev in pravilnik naj se vzameta za podstavo tudi pri ureditvi onih primerov, na katere se prej nista odnašala.

Člen 30. v)

Odredb člena 30. a) tega zakona se more okoriščiti samo tisti začasni učitelj (učiteljica), ki ni do dne 1. maja 1912. imel več nego pet let učiteljske službe.

Člen 33.

Člen 33. zakona o narodnih šolah se izpreminja ter se glasi:

Stalni učitelji (učiteljice) so državni uradniki. Stalnim učiteljem (učiteljicam) gre začetna plača letnih 2400 dinarjev in potem se povečuje s periodičnimi poviški, ki jih je devet. Prvih osem je po 300 dinarjev na leto, poslednja pa znaša 200 dinarjev na leto.

Poviški se prejemajo po zvršetku vsakega tretjega službenega leta, tako da bo poslednja plača znašala 5000 dinarjev.

Stalni učitelji (učiteljice) imajo pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva ali do povračila v denarju za to.

Po zvršetku 32 službenih let se more učitelj (učiteljica) upokojiti s poslednjo plačo 5000 dinarjev. Tistim, ki bodo službovali v šoli po zvršetku 32 službenih let, se bo dajalo letno doplačilo v znesku 400 dinarjev.

Kadar stalni učitelji ali stalne učiteljice dovrše deset let stalne službe, se morejo tudi upokojiti zaradi duševne ali telesne slabosti in nesposobnosti, in tedaj dobivajo 40% sistematične plače; za vsako leto nad deset službenih let se odmerja pokojnina z 2,72%. O tem odločuje minister po zaslujanju glavnega prosvetnega sveta in na podstavi potrebnih potrdil in dokazil, ki jih pošlje šolski nadzornik.

Stalni učitelji (učiteljice), ki službujejo manj nego deset let, morejo ob boleznih od države dobiti vzdrževalnino, in sicer 30% svoje poslednje plače.

Isto plačo in ostale pravice imajo stalni učitelji in stalne učiteljice, ki službujejo na zavodu „Društvo kralj Dečanski“, v „Domu za sirotu in napušteno decu“ in v „Školi maloletnih osudjenika“ kakor tudi na drugih podobnih zavodih, ako jih imenuje država, in ki so upravitelji zavodov ali službujejo na njih kot učitelji (učiteljice) ali odgojitelji (odgojiteljice).

Vsi učitelji, ki so dovršili bogoslovno-učiteljsko šolo v Prizrenu in so imenovani za učitelje izza dne 1. oktobra 1907. pa do sedaj, istotako drugi učitelji (učiteljice) iz točke III. in IV. omenjene uredbe za učitelje južne Srbije in njenih izpremeh imenovani za učitelje (učiteljice) izza dne 1. oktobra 1907. do osvoboditve teh pokrajin, se predstavljajo za stalne učitelje (učiteljice) s plačo po službenih letih, toda proti temu, da v roku dveh let po demobilizaciji opravijo praktično učiteljsko preizkušnjo.

Njim se vračunajo tudi v službena leta za pokojnino in poviške ves čas, ki so ga prebili v službi, z omejitvijo poslednjega stavka člena 30.a) tega zakona.

Člen 39.

Člen 39. zakona o narodnih šolah se izpreminja ter se glasi:

Začasnim učiteljem (učiteljicam) gre letna plača 1000 dinarjev, nadalje brezplačno stanovanje in kurivo. Do pokojnine in poviškov nimajo pravice.

Člen 41.

Člen 41. zakona o narodnih šolah se izpreminja ter se glasi:

Otroska vrtnarica začenja z letno plačo 1200 dinarjev.

Po svršetku vsakega četrtega leta dobi po en povišek v znesku 300 dinarjev, ti poviški so vsega skupaj trije, tako da znaša poslednja plača 2100 dinarjev; kadar dovrši 30 službenih let, dobi istotako pokojnino. Pravico do pokojnine dobi tudi po desetih letih stalne službe, in sicer za prvih deset let 40% svoje plače in za vsako nadaljnje leto po 2,4%. Pokojnina se mora dobiti samo zaradi bolezni ali nesposobnosti za delo.

Otroska vrtnarica dobiva brezplačno stanovanje in kurivo ali oškodnino za to.

Nov člen 88.

Minister za prosveto naj na podstavi pooblastila, ki ga dobiva s tem zakonom, vse odredbe o novih plačah po teh izpremembah zakona o narodnih šolah za kraljevino Srbijo z dne 19ega aprila 1904. razsiri na vse učitelje (učiteljice) in otroške vrtnarice narodnih (puckih, ljudskih) šol, doslej obstoječin na ostalem ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, istotako oziroma šol, ki bodo odsindob proglašene za take.

Člen 88. a)

Prevod učiteljev (učiteljic) in otroških vrtnaric na nove plače se izvrši v vsem kraljevstvu najkasneje do dne 1. decembra 1919. Plačujejo naj se iz državnega proračuna.

Nov člen 89.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga krani podpisati in ko se objavi v „Službenih Novinah kraljevstva Srba, Hrvatov i Slovenaca“.

V Beogradu, dne 23. julija 1919.

Aleksander a. r.

Za popolno gmotno izenačenje učiteljstva z ostalim državnim uradnistvom.

Ljubljana, 26. nov. 1919.

Naša slutnja, da bodo v Beogradu smatrali učiteljstvo kot državne uradnike s posebnim statusom se je deloma uresničila. Dasi se ni sprejeta službena pragmatika za državne uradnike, vendar je gotovo — kakor prihajajo zadnje vesti iz Beograda — da vlada ne smatra vstetega v tej pragmatiki učiteljstva, izven onega, ki je že pod staro vladavino bilo pristevano kot državno uradnistvo.

„Zaveza“ je storna vse korake, istotako druge učiteljske organizacije v kraljevstvu, da bi bilo učiteljstvo uvrščeno v gmotnem oziru s pragmatiko ostalega državnega uradništva, toda do sedaj se to še ni posrečilo.

Gotovo pa je, da učiteljstvo ne bo moglo ostati pri dosedanjih uvrstitvi in se bo moralo boriti z vsemi sredstvi za to, da se njegovi službeni prejemki urede tako, da bodo popolnoma enaki državnemu uradnistvu one stopnje, ki ima enako izobrazbo kakor učiteljstvo; ne pa, če primerjamo prejemke, ki jih določa novi zakon učiteljstvu in dohodke, ki jih daje službena pragmatika državnim slugom z ljudsko šolo, da so prejemki državnih slug na podlagi nove pragmatike in prejemki učiteljstva na podlagi novega zakona, popolnoma enaki.

Taka ureditev je krivična za učiteljstvo in smo s tem razmerjem popolnoma zopet na predvojnem razmerju, posebno, če upostevamo naraščajočo življenjsko draginjo.

Trdi se tudi, da bi bilo učiteljstvo z uvrstitvijo v splošno državniško pragmatiko na slabšem, ker se ne ve, kaka izvršilna naredba bi bila izdana k tej pragmatiki. Naša skrb je, da ne bo slabejša, kakršne določbe so dosedaj v veljavni Res je, izvršilna naredba od deželne vlade za Slovenijo glede ureditve učiteljskih plač ni slaba; toda kaj nam daje novi zakon v tem pogledu? Se manj, ker strokovnega učiteljstva sploh ne omenja in je tudi v drugih pogledih pomanjkljiv.

Gre za princip, da se službena leta štejejo od usposobljenostnega izpita nadalje in s tem je rešena vsa skrb o izvršilni naredbi, in da se strokovno učiteljstvo uvrsti za stopnjo višje. Drugače naj stopijo v veljavo enake določbe kakršne so dosedaj po prevratu bile uveljavljene, z onimi izpremembami, ki jih je učiteljstvo zahtevalo tekem zadnje dobe potoma svoje organizacije.

„Zaveza“ je posredovala najprej brzojavno v tej zadevi v Beogradu, razposlala je pa tudi ministru dr. R. Lukiniću, kot predsedniku komisije za službeno pragmatiko sploš. drž. uradništva, min. preds. dr. Lj. Davidoviću, ministru prosvete, ministru dr. A. Kramerju, ministru Ant. Kristanu, „Udruženju srbskega učiteljstva“ in „Demokratski zajednici“ sledečo

Spomenico:

Z zakonom z dne 23. julija 1919 razglašen v „Službenih Novinah kraljevstva SHS“ št. 86, se je izpremenil in izpopolnil zakon o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904. Med drugim važnimi dodatki in izpremembami v tem zakonu je posebno važan člen 83., ki se glasi oслеj: »Stalni učitelji (učiteljice) so državni uradniki.« V nadaljevanju določa ta člen učiteljske plače po nastopni razpredelnici: Začasni učitelji dobe 1600 dinarjev na leto.

Stopnje	Plača	Leta
I.	5000 din.	3
II.	4600 „	3
	4300 „	3
III.	4000 „	3
	3700 „	3
	3300 „	3
IV.	3000 „	3
	2700 „	3
	2400 „	3

Učiteljstvo po vsem kraljevstvu SHS je z veseljem pozdravilo zakonsko določilo, da se ljudsko-šolsko učiteljstvo podržavi, da se v sankcioniranem zakonu učiteljstvo prizna za državne uradnike; tudi s poviškim plač je bilo učiteljstvo takrat zadovoljno.

Minuli dnevi pa so prinesli ljudsko-šolskemu učiteljstvu veliko razočaranje. Osrednja vlada je izdelala načrt zakona o začasnem izenačenju plač in nekaterih drugih odnošajev civilnih in vojaških državnih uslužbenecv. V tem načrtu se ljudsko-šolsko učiteljstvo nikjer ne omenja. Ne vemo, ali naj pod skupnim imenom »državni uslužbenici« razumemo učiteljstvo ali ne? V smislu zgoraj navedenega zakona bi to moralo biti. Ker sedaj veljavni šolski zakon prizna ljudsko-šolsko učiteljstvo za državne uradnike, mora imeti učiteljstvo tudi enake dohodke z državnimi uradniki z isto izobrazbo.

Načrt zakona določa uradniške plače po nastopni razpredelnici:

Razred	Plača in plač. stopnja	Aktiv. dokl.
IV.	3 l. 15.000 din.	3.000 din.
	4 l. 13.000 „	
V.	3 l. 12.000 din.	2.400 din.
	4 l. 10.000 „	
VI.	3 l. 9.600 din.	1.920 din.
	3 l. 8.800 „	
	3 l. 8.000 „	
VII.	3 l. 7.200 din.	1.680 din.
	3 l. 6.600 „	
	3 l. 6.000 „	
VIII.	3 l. 5.400 din.	1.380 din.
	3 l. 5.000 „	
	3 l. 4.600 „	
IX.	3 l. 4.200 din.	1.200 din.
	3 l. 3.900 „	
	3 l. 3.600 „	
X.	3 l. 3.300 din.	960 din.
	3 l. 3.000 „	
	3 l. 2.700 „	
XI.	3 l. 2.400 din.	720 din.
	3 l. 2.100 „	
	3 l. 1.860 „	

Po predizobrazbi razdeli načrt uradnike v 4 skupine. Po vsej pravici mora vlada uvrstiti ljudsko-šolsko učiteljstvo v skupino B, ker je matura na učiteljsko enakovredna z maturo srednje šole. Nikakor nas ne more vlada uvrstiti v skupino C, ker se sprejemajo gojenci v I. letnik na učiteljsko s štirimi razredi srednje šole ali s popolno meščan. šolo in potem morajo študirati še štiri leta na učiteljsko. Javno je torej, da morajo biti ljudsko-šolski učitelji uvrščeni v skupino B, ki naj prično službo z X. in napredujejo do najvišje plačilne stopnje VII. plačilnega razr.

Ako primerjamo postavke učiteljskih plač v posameznih stopnjah z načrtom službene pragmatike državnih uradnikov, vidimo, da začne učitelj službovati v zadnji stopnji XI. razreda, torej tam, kamor so uvrščeni uradniki s štirimi razredi kake srednje šole in z ljudsko-šolsko izobrazbo. V višjih plačilnih razredih pa bi bila razlika med uradniškimi in učiteljskimi plačami še mnogo večja. Uradnik bi prišel po predloženem načrtu v VII. plačilni razred najvišje stopnje s 7200 dinarjev letne plače in 1680 dinarjev aktivitetne doklade; učitelj pa samo 5000 dinarjev brez aktivitetne doklade; uradnik skupine C, predizobrazba 4 razredi srednje šole — pa bi prišel v VIII. razred naj-

višje stopnje z letno plačo 5400 dinarjev in 1380 dinarjev aktivitetne doklade, torej za 1780 dinarjev več nego učitelj z najvišjo plačo, ker učiteljstvo po sedaj veljavnem zakonu nima aktivitetne doklade. Prizna se jim sicer pravica do brezplačnega stanovanja in kuriva ali do povračila v denarju za to, a ne določa v kateri višini.

Iz navedenega je razvidno, da bi bilo ljudsko-šolsko učiteljstvo daleč zapostavljeno za uradniki z isto predizobrazbo glede plač, ako postane predloženi uradniški načrt zakon.

Zato prosi „Zaveza jugoslovanskega učiteljstva“, ki je zastopnica ljudsko-šolskega in strokovnega učiteljstva (mešč. š. v Sloveniji), da blagovoli ministrstvo delovati na to, da se v načrt zakona o začasnem izenačenju plač in nekaterih drugih odnošajev civilnih in vojaških državnih uslužbenecv člen I. izpremeni, da se bo glasil v naslovu tako:

Plače in aktivitetne doklade uradnikov, častnikov in ljudsko-šolskih ter strokovnih (meščansko-šolskih) učiteljev. Za uradnike, častnike in ljudsko-šolske ter strokovne (meščansko-šolske) učitelje se določijo naslednji razredi, plačilne stopnje in aktivitetne doklade.

V zakonu naj se izrecno določi, da se ljudsko-šolsko učiteljstvo uvrsti v skupino B, in da se zakonitim uveljavljanjem uradniškega načrta ukine veljavnost šolskega zakona z dne 23. julija 1919.

Pa še drug velik nedostatek ima šolski zakon z dne 23. julija 1919. Ta zakon kakor tudi uradniški zakonski načrt sta prezrla strokovno (meščansko-šolsko) učiteljstvo. Niti z besedico ga ne omenjata.

V Sloveniji je sedaj po večjih mestih 18 meščanskih šol. Na teh šolah poučujejo strokovni učitelji, ki morajo napraviti poseben izpit učne usposobljenosti za meščanske šole iz ene izmed treh strokovnih skupin (ali kak drug specialen strokovni izpit).

Takih strokovnih učiteljev že sedaj tako primanjkuje, da je morala vlada tvoriti letos na učiteljsko v Ljubljani in v Mariboru celoletne tečaje za vse tri strokovne skupine za učitelje, ki se pripravljajo za ta strogi izpit. Ker imajo ti strokovni učitelji višjo kvalifikacijo, naj se uvrste za en razred višje od ljudsko-šolskega učiteljstva, začno naj torej službovati v IX. in napredujejo do najnižje stopnje VI. plačilnega razreda.

Vse učiteljstvo v Sloveniji pričakuje, da se ugoti njegovim upravičenim zahtevam.

„Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.“

Luka Jelenc, predsednik.
Rudolf Dostal, strok. tajnik.

Napredovanje državnih uradnikov in njih uvrstitev po načrtu službene pragmatike.

Po svoji predizobrazbi se dele uradniki v štiri skupine:

A. Uradniki s popolno visokošolsko izobrazbo.

B. Uradniki, ki imajo najmanj popolno srednjo šolo z maturo ali kako strokovno šolo enakovredno šolam z maturo.

C. Uradniki z najmanj štirimi razredi srednje šole.

D. Uradniki z najmanj štirimi razredi ljudske (osnovne) šole.

Uradniki skupine A pričnejo službo z IX. do VI. r., B z X. do VII. r., C in D z XI. r., C do VIII. in D do IX. čin. razr.

Razpredelnica je v „Zavezini“ spomenici, po kateri se lahko primerja plače po zakonu in plače, ki bi jih dobili po pragmatiki.

Osrednji odbor srbskega „Udruženja“ pri ministru zaradi uvrstitve v splošno pragmatiko drž. uradništva.

Beograd, 23. nov. 1919.

Glavni odbor srbskega „Udruženja“ v Beogradu je bil pri ministru v gori imenovani zadevi in poročal o uspešnih teh korakov »Narodna Prosveta« v 31. št. sledeče:

„Učiteljske plače in pragmatika. Če tudi izgleda, da s pragmatiko drž. uradništva sedaj še ne bo nič in da bo gmotni položaj uradnikov začasno urejen s poviški v dokladah, vendar je smatral „Gl. odbor“ za svojo dolžnost, da se informira o celi stvari pri ministru g. Lukiniću, kateremu je bil poverjen izdelek te pragmatike.

Ker g. ministra 20. t. m., o priliki poseta delegatov Gl. odbora Učiteljskega Udruženja, ni bilo v ministru, je sprejel delegate osebnih ministrov tajnik in jim

objubil, da bo obvestil ministra o celi zadevi in potem informiral „Gl. Odbor“.

21. t. m. so šli delegati ponovno v ministru, in ker niso mogli najti tudi ta dan g. ministra, je izvesti osebnih sekretar nase delegate, da je referiral g. ministru o smotru našega poseta. G. minister je izjavil sledeče: da je njegovo mišljenje, da se te plače v zakonu ne odnosiyo tudi na učitelje. Te plače se določujejo po pragmatiki, a učitelji so dobili plače po specialnem zakonu. On misli, da je to stvar vsakega resortnega ministra — v tej zadevi ministra prosvete — da uvedejo svoje uradnike v pragmatiko.

Na koncu je dejal, da bo predložena pragmatika parlamentu.

Obisk delegatov „Gl. Odbora“ je imel v tem slučaju normalen značaj. Ker pa smo pooblašenci vseh učiteljskih društev vsega kraljevstva, izjavljamo, da ne bomo nikdar dopustili degradacijo našega stanu v tem: da imajo uradniki z isto kvalifikacijo večjo plačo kot učiteljstvo.

Gl. odbor bo nadaljeval svoje delo v tem oziru.

Začasna ureditev plač drž. uradnikom v Jugoslaviji.

Ker ministru brez narodnega predstavnstva ni hotelo uveljaviti enote službene pragmatike za državne uradnike, je uredilo gnotnim zantevam državnega uradništva na ta način, da je dovolilo draginske doklade.

Poročilo o teh poviških se glasi sledeče:

Minister za konstituanto je v sporazumu in s privolitvijo ministrskega sveta ter finančnega ministra oredil, da se s 1. decembrom t. l. dovolijo vsem državnim nastavljenecem draginske doklade in sicer za vse nastavljenice brez uradinske cina ter za uradnike XI. činovnega razreda 120%, za uradnike X. cina 110% za IX. čin 100%, za VIII. čin 90%, za VII. čin 80%, za VI. razred 70 odstotkov, za V. 60 odstotkov, za IV. 50 odstotkov in za III. 30 odstotkov od vseh dosedajšnjih prejemkov (plača, doklade, stanarina itd.) Ministrska naredba se bo datirala z 3. decembrom, doklade se izplačajo se pred Božičem. Uradniške organizacije se priznavajo. Izenačenje statusa se mora izvršiti do 1. marca 1920., ko bo urejena že valuta.

Zadnje razmotrivanje položaja.

Shod ljubljanskega učiteljstva.

Ljubljana, 13. dec. 1919.

Ureditev plač prinaša mnogo razburjanja tako učiteljstvu, kakor tudi ostalemu državnemu uradnistvu. In kako tudi ne, ko vlada trovratno prezira to vprašanje in ne da jasnega odgovora niti z ozirom na uradniško vprašanje sploh in še manj glede učiteljske uvrstitve v splošno pragmatiko državnega uradništva.

Danes je položaj tak, da se izvede zakon, ki ga prinasamo na drugem mestu.

Kes je, da z izvedbo tega zakona postanemo prvi faktično državni uradniki; res je, da se s tem zakonom enotno urede plače za vse učiteljstvo v državi in je to velik uspeh, da nismo več pri plačah razcepljeni in bo v bodoče naša borba skupna in tem uspešnejša; res je, da se z izvedbo tega zakona odpomore nujni sili, v kateri se nahaja hrvatsko in srbsko učiteljstvo, in je zato izvedba tega zakona velike koristi za naše bratske stanovske tovariše, ki zaradi tega od izvedbe zakona pod nobeno ceno ne morejo odpustiti. A pozabiti ne smemo, da se z izvedbo tega zakona odtujimo od regulacije ostalega državnega uradništva, da bomo gmotno na slabšem, kakor ostalo državno uradništvo na podlagi novih draginskih doklad in da z izvedbo tega zakona postanemo državni uradniki s posebno kategorijo.

Treba bo torej nove borbe in novih naporov, da pridemo zopet v pravi tir in da se izpolnijo v polni meri naše zahteve.

V to svrhu je bil za soboto, 13. dec. t. l., shod učiteljstva v telovadnico I. m. š. v Ljubljani, da se razjasni položaj in naše stališče k tem vprašanju.

V naglici je bilo to izvršeno, ker se je shod moral takoj vršiti, to pa zaradi odhoda referenta viš. šol. sv., v. svetnika dr. Skabrneta v Beograd, kamor odhaja po nalogu vlade urediti vsa nejasna vprašanja šol. zakona, da se potem izvede zakon tudi pri nas.

Opuščamo običajni ton poročil takih zborovanj in se omejimo le na konstatiranje dejstev brez vprašanj in debat.

Da ta zakon ne konvenira našim razmeram, je krivda v tem, ker ni niti v presvetnem ministru v Beogradu niti ni bilo pri sestavi tega zakona v Beogradu

nobenega Slovenca ali pa vsaj poznavalca naših šolsko-pravnih razmer.

Iz Beograda je prišel na našo vlado ukaz, da se mora zakon izvesti, in sicer računši šele od 1. decembra nadalje in ne od 1. septembra, kakor se je to prvotno tolmačilo.

Nejasnost so pa še sledeče: Od katerega roka nadalje naj se šteje poviške in kateri učitelji so smatrani za stalne?

Po srbskem zakonu so smatrani za stalne vsi učitelji, ki so dovršili zrelostni izpit in imajo kako stalno mesto. Začasne učitelje pa smatra one, ki so brez zrelostnega izpita, a imajo zato drugi študij, popolne srednje šole, filozofsko fakulteto i. dr., in oni učitelji, ki so imenovani na kako izpraznjeno stalno mesto pred natečajem, dokler ni bilo mesto še stalno zasedeno.

Po naši naredbi se smatra za stalnega učitelja vsakega po usposobljenostnem izpitu.

To diferenco je treba uravnati, ker sicer bi pri nas prejemale mnogo učiteljev 1600 dinarjev namesto 2400 dinarjev plače, dasi imajo usposobljenostni izpit, a še nimajo stalnega mesta.

Popolnoma prezrte so s tem zakonom tudi učiteljice ženskih ročnih del, za gospodinjstvo in enake, ki jim je deželna vlada za Slovenijo že uredila materialno-pravno vprašanje, a ga novi zakon iz Beograda popolnoma prezre.

Enako je s strokovnimi učitelji, ki jim je tuk. dež. vlada uredila njihovo posebno stališče, a za novi zakon tudi izpušča in jih popolnoma prezre.

Težavna točka je vprašanje prostega stanovanja in kuriva, ki ga določa novi zakon učiteljstvu. Vprašanje je, kdo bo nosil stroške, kdo preskrbel in plačal?

Srbski zakon določa, da preskrbi ali pa nosi stroške za stanovanje in kurivo občina, in določa zakon tudi poseben tarif, po katerem se odmera ravna. Vendar je še sporno vprašanje, če odredbe dotičnega zakona za naše kraje tudi veljajo, ali so v veljavi samo za Srbijo. Sporno je torej še, kdo ima nositi stroške.

G. vladni svetnik dr. Skaberne je izrazil v tem oziru svoje osebno mnenje, da učiteljstvo, če reflektira in se bori za popolno izenačenje z ostalimi državnimi uradnistvom, ne sme potem reflektirati na posebne privilegije pred ostalimi državnimi uradnistvom, da bi imelo poleg aktivitetnih doklad še prosto stanovanje in kurivo.

V tem smislu je bila zamišljena tudi naredba deželne vlade za Slovenijo od 5. maja, da se održe polovico aktivitetne doklade za stanovanje, ker so enaki predpisi splošno v veljavi za državno uradnistvo. Vendar se ta naredba ni izvajala.

Po ukazu ministrstva se imajo plače izvesti v dinarjih, preračunano po uradnem bančn. kurzu. To je tudi slaba stran, ker krona nima nikake vnanje vrednosti. Vprašanje je pa tudi se, če bo aktivitetna doklada vsteta pri preračunavanju, ali bo le pristeta v sedanji višini k ostalemu znesku?

Tudi vprašanje vpokojencev je neupoštevano pri novem zakonu in vlada nejasnost za izvršitev te zadeve.

Tov. Jelenc je pojasnil položaj in korake, ki jih je Zaveza za napravila za uvrstitev v splošno pragmatiko državnega uradništva. Opisal je tudi borbo, ki jo je imelo ostalo drž. uradništvo v Beogradu, da je doseglo sedanje poviške. Zaveza se je tudi obrnila v učiteljskem vprašanju na organizacijo državnega uradništva, katere funkcijonarji so se izrekli za to, da bodo podpirali naše težnje in jih upoštevali pri vsaki svoji zahtevi, da bo vsteto tudi učiteljstvo. Učiteljstvo bo moralo stopiti v stik z ostalimi drž. uradnistvom in se skupno organizirati.

Postavil se je na stališče:

Naj se zakon izvede, a od 1. septembra nadalje, kakor je to v smislu zakona samega. Urediti se mora stanje tudi učiteljicam ženskih ročnih del in enakovrstnim.

Uredi naj se razmerje strokovnemu učiteljstvu.

Izvede naj se zakon tudi z ozirom na stanovanje in kurivo, kar prevzame glede izdatkov država nase.

Dr. Skaberne je predlagal, da naj se učiteljstvo izreče za izvedbo zakona in naj se vse, kar je nejasno in ni v skladu z našimi dosedanjimi razmerami in pravicami, ki jih učiteljstvo že ima, uvede v naredbenim potom na podlagi posebnih doklad. To naredbo misli predlagati v Beogradu in naj bi obsegala sledeče točke:

1. Člen 30. b srbskega zakona glede učiteljev-vojakov — vstetja službene dobe za napredovanje in glede usposob. izpita — naj velja tudi za Slovenijo.

2. Službena doba in definitivnost naj se šteje od II. izpita naprej.

3. Strokovno učitelj. prejemaj dokler se to zakonito ne uredi, posebno doklado, ki naj se šteje tudi v pokojino.

4. Uredi se razmerje učiteljicam žen. roč. del in enakim po doseganem razmerju.

Vprašanje aktivitetnih doklad in funkcijarskih doklad se uredi v lastnem delokrogu.

Ker pa zakona ni mogoče tehnično izvesti takoj, bi dež. vlada izplačala na račun poviškov predjemem.

Tov. Gangl je predlagal, naj bi se kot prvo točko v naredbo stavilo, da se poviški računajo od 1. sept. naprej in naj organizacija zastavi ves svoj vpliv v sporazumu z ostalimi org. v drž., da se ukaz ministrstva za prosveto razveljavi in se celokupna vlada izreče za poviške od 1. sept. naprej.

Tudi naj zastavi organizacija ves svoj vpliv, da vlada sprejme določbe glede stanovanja in kuriva za svojo obveznost.

Takoj naj se priče vse delo, da se naše zahteve glede uvrstitve v splošno državniško pragmatiko izvedejo.

Po prihodu vlad. sv. dr. Skaberneta iz Beograda bomo podali poročilo, kakšno stališče je zavzela centralna vlada v teh zadevah in kako stališče za izvedbo bo na podlagi deriktiv in informacij zavzela tukajšnja vlada.

Okrajna učiteljska društva nujno pozivamo, naj tudi ona zavzamejo svoje stališče in naj izrazijo svoje mnenje — dokler je še čas.

Predsednik Zaveze, tov. L. Jelenc, je v ponedeljek ponoci odpotoval v Beograd, da osebno posreduje na vseh metodnih mestih za pravico in nujno ureditev nasega materialnega vprašanja. Spotoma se je ustavil v Zagrebu, da si zagotovi tam moralno pomoč hrvatskega učiteljstva. O uspehih tega enotnega nastopa poročamo prihodnjic.

JANKO PIRC:

Ne pozabimo „Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Z novim šolskim letom imamo zopet pred seboj kopo nežnih src, katere bo treba vzgajati v narodno zavedne domoljube. Zlasti v nekatere šole je pa vstopno leto mnogo dece, katero je poglavalno kruto sovrasstvo in pohlep po naši lepi zemlji z njihove rodne grude. In že pri pogledu na te malčke se spomnimo nekote, da so in bi imeli v svojem rojstnem kraju dovolj prilike izobraževati se, spomnimo se pa tudi one družbe, ki je že dolgo dobo delovala na spornih mejah v probudo nasega naroda. Komur je pri srcu naša mladina in se je zanimal za njeno izobrazbo, se bo dobro spomnil, kaj je storila Družba sv. Cirila in Metoda s svojimi šolami tam, kjer je pretna pohlepna tujčeva roka, da nam izrga iz naročja našo mladino.

In ta družba ima danes vršiti to vzvišeno nalogo še v veliko večji meri. Vsak pa ve, da potrebuje zato ogromnih sredstev.

Ali bi ji ne mogli pomagati?

Ali bi ne mogli navajati naše mladine, da spoznava in občuduje železno energijo te družbe, katere nam je reševala iz povodnji nemške in italijanske pohlepnosti našo zemljo, našo dečo, našo bodočnost? Ali ne bo rodila ta hvaležnost misli, da je potreba to kulturno ognjišče podpirati z vsemi silami?

Kaj bi ne mogli voditi učiteljstvo zbirk v prid Družbi sv. Cirila in Metoda?

Po priliki znamk. Silno veselje imajo otroci s tem zlasti danes, ko kroži toliko raznih vrst znamk, bodisi naših kot tujih. S spretno besedo doseže učitelj lahko vsaj lep uspeh. Tako sem po priliki samo zadnje tri tedne pred sklepom zbral za »Družbo« čez 1300 komadov najrazličnejših vrst, mnogo celo jako redkih. In s kako vneto so otroci zbirali! Kako so se jim iskriale oči, ko so donášali znamke: »Za Družbo!« Kakšen ponos jih je navdal, ko so izvedeli nazadnje rezultat! Da začnemo z zbiranjem že sedaj in v si, po kažemo ob sklepu leta lahko sijajne uspehe! Eden zbere več, drugi manj, kakor so pač razmere, a smoter imamo vendar vsi skupen.

Redkeje se dobi štanijski papir, a kjer je mogoče, naj bi zbirali I tega.

Rabite v šoli »Ciril-Methodove« svinčnike!

Tako bomo vzgajali dečo v ljubezni in hvaležnosti do one družbe, ki ni in ne bo pozabila onih naših dragih, katere oklepa tujčeva zatiranje; vzgojili bomo rodove, ki bodo še iskreneje vzljubili to našo lepo zemljo, in bodo nosili v sebi ter znali vcepjati tudi drugim čut dolžnosti, kadar jih zove domovina.

Šolsko vprašanje v Prekmurju.

(iz posvetovanja na drugem sosvetu.)

Ogrska vlada in Prekmurje.

Civilni komisar poroča: Ogrska vlada je na tem polju najbolj zanemarjala svoje delo, sicer pa ji moramo biti za to delo hvaležni, kajti ko bi ona poprej začela tako sistematično gojiti ma arscimo, kakor se je to zgodilo v zadnjem času z ustanovitvijo večjega števila šolskih vrtcev s popolnoma mažarskimi učiteljicami, danes ta posvet ne bi imel prilike, se posvetovati o šolstvu v Prekmurju, kajti Prekmurje bi bilo med tem postalo že popolnoma mažaronska pokrajina.

Višji šolski svet in Prekmurje.

Višji šolski svet je potrdil stavljeni predlog, naj se ustanovi za Prekmurje okrožni šolski svet in naj se pokličejo v ta sosvet najboljše moči, ki bodo imele nalog, urediti vse šolske razmere (šolskih oseb, šolskih poslopj, plače, kateri jezik naj se poučuje itd.) Prekmurja. Nato je bil izvoljen sosvet za ureditev šol, kateremu pripadajo civilni komisariji za Prekmurje, od deželne vlade imenovani šolski nadzornik za Prekmurje, dr. Pavel(?) in 14 drugih članov, večinoma duhovnikov, učiteljev in domačinov iz Prekmurja.

Stajne šolstva.

Nadučitelj Cvetko iz Vučje vasi, ki je imel od višjega šolskega sveta nalog, da pregleda v Prekmurju vse šole in prouči vse šolske razmere, poroča:

V Prekmurju sta bili dozdej dve meščanski šoli in 89 ljudskih šol. Srednje šole ali učiteljska do sedaj v Prekmurju ni bilo; inteligenčni naraščaj se je moral torej izobraževati v tujini. Ljudske šole so konfesijske, to je katoliške in evangelijske, nadalje državne vaške, ena mestna ljudska šola v Soboti in ena židovska v Dolnji Lendavi. Vse te šole imajo skupaj 177 razredov, obiskuje jih pa približno 13.740 otrok. Šolska poslopja so večinoma lepe, moderne zgradbe, najti pa je tudi nekaj šol, ki sličejo skoraj hlevu. Vse starejše šole so od zunaj in od znotraj nujno potrebne popravila. Dve državni šoli sta ostali med vojno nedozidani. Nekatero šole oziroma razredi so bili najeti v zasebnih poslopjih. Ker je letošnjega leta potekla najemna doba, je lastnik hiše vrge šolo kratkomalo ven in se naselil notri sam; take šole so sedaj takorekoč na cesti.

Šolski vrtci, katerih je mažarska vlada ustanovila 15, so večinoma zanemarjeni; samo en šolski vrtec ima lepo drevesnico, in sicer v Kūpsincih. Pač pa imajo mnogi šolniki lepe sadovnike. Umno čebelarstvo se je pri šolah gojilo vse premalo. Vzorna čebelarja sta Benkovič v Dokležovju in Titan v Kūpsincih.

Učni jezik.

Učni jezik v šolah, kjer prebivajo Slovenci, bodi slovenski, ozirati se je treba na prekmursko narečje.

Učiteljstvo.

Učitelji mažarske narodnosti, ki ne znajo nič slovenski (to je niti tukajšnjega narečja), so za bodočnost na šolah v Prekmurju neporabni in naj jih torej višji šolski svet odslovi. Vsi v Prekmurju rojeni oziroma vzgojeni učitelji in oni druge narodnosti, ki so večji jezika prebivalstva, pa naj se pridrže v službi na dosedanem mestu ali se pa po potrebi premestijo.

Odslovlilo se bo najmanj 70 učiteljev-Ogrov, izpraznjenih mest pa pride v poštev okoli 100; učitelji iz Slovenije, zlasti »Prlekci«, naj bi se nemudoma pobrigali za eno ali drugo mesto v Prekmurju.

Gospodarske udobnosti.

Ker je skoraj pri vsaki šoli gospodarsko pslopje, hlev za goveo in svinjak, nadalje obsežen vrt in večji ali manjši kos zemljišča (od 1 do 50 orakov), zato bi poleg dnevnice živelj tukaj v prav ugodnem socialnem položaju. Tudi ljudstvo je v obče dobrsrdno, prijazno in počteno.

Novo šole.

V Murski Soboti se ustanovi še to jesen gimnazij in meščanska šola s slovenskim učnim jezikom. Šolsko leto in pouk na ljudskih šolah se prične 1. novembra, ako ne bo posebnih ovir.

Pouk.

Pouk na ljudskih šolah se je v vojnem času zelo zanemaril. Nahajajo se tudi šole, na katerih zadnja štiri leta sploh ni bilo nikakega pouka. O načlnu prevzetja ljudskih (katoliških, evangelijskih,

občinskih in državnih) šol, nadalje glede prevzetja učiteljstva bo treba temeljitega preudarka, preden se ukrene kaj definitivnega. Ker pa se je itak že ustanovil okrožni šol. svet za Prekmurje, bo pac njegova najvažnejša naloga, da se poglobi v ta vprašanja in stavi višjemu šolskemu svetu konkretne predloge. Ker je poročevalec itak član tega sosveta in ker je temeljito preučil težke razmere v Prekmurju, bo imel se priložnost, nasvetovati, kar bo potrebno.

Debata.

K tej točki se je oglasilo več govornikov in videlo se je, da vlada za sosstvo med Prekmurci splošno zanimanje. Večina govornikov je posebno zantevala, da se poleg književne slovenscine vedno jemlje ozir tudi na prekmursko narečje in da se naj pridržijo tudi katere v prekmurskem narečju pisane knjige.

Zaradi meščanske šole, kmetijske šole in gimnazije se in posebno razpravljalo, ampak prepustilo se je to delo okrožnemu šolskemu svetu za Prekmurje.

J. J.:

Meščanska šola v Franciji.

(École primaire supérieure.)

V času bivanja v Franciji sem imel priložnost proučiti francosko šolstvo. Nočem priobčiti nekaj člankov, ki naj seznanijo učiteljstvo in slovensko javnost o šolstvu države, ki stoji gotovo na najvišji stopnji kulture in civilizacije, kar je posebno pokazala v sedanji svetovni vojni. Ker dobi Slovenija v tekočem šolskem letu večje število meščanskih šol in ker je ravno ta panoga šolskega vprašanja pri nas najaktuelnejša, se nočem baviti v današnjem članku izključno s francosko meščansko šolo in dati citatejem konkor mogoče jasno sliko o njem organizaciji, njenem delu in njenem smotru.

Prvotni smoter meščanskih šol je izpopolniti in perfekcionirati vzgojo pridobljeno v ljudskih, osnovnih šolah. Zahteve praktičnega življenja so uvedle v te šole transformacijo obstoječo v osnovanju strokovnih meščanskih šol (école primaire supérieure professionnelle) ali pa posebnih praktičnih tečajev v ostalih meščanskih šolah.

Namen meščanskih strokovnih šol je dati učencem strokovno izobrazbo in jih pripravljati direktno za njihov bodoči poklic v trgovini ali pa industriji. Takih šol je v Franciji, posebno za mosko dečo, mnogo; zavisijo največ od mestnih uprav in od ministerstva trgovine. Tudi za deklice se ustanavljajo meščanske strokovne šole. (Ime teh šol je: Praktične šole za trgovino in obrt — Écoles pratiques de commerce et d'industrie.)

Meščanske šole v obče se drže torej smotra, ki sem ga omenil zgoraj in pa onega meščanskih strokovnih šol. One vsebujejo različne sekcije: splošno, poljedelsko, trgovsko, obrtno in gospodinjstvo vzgojo v dekliških šolah.

Dela se na tem, da se v vsaki šoli osnuje kar največ sekcij, da bi se s tem zagotovil učencem vstop v poklic po njihovem okusu in njihovih zmožnostih.

Francoska ima mnogo meščanskih šol; v vsakem okraju (département) jih je najmanje šest. Pouk v njih je brezplačen in ravno v tem se one najbolj razlikujejo od višjih — srednjih šol. V nje se sprejemajo učenci od 12 do 18 let. Učenci, ki žele vstopiti v meščansko šolo, morajo dovršiti najmanj 12 to leto in imeti izpričevalo, da so položili izpit ljudskošolskih naukov z dobrim vspehom. V Parizu in v večjih mestih Francoske, kjer je velik naval učencev za meščanske šole, se zahteva vzprejemni izpit.

V provinciji, kjer so učenci večinoma kmetijskih rodov, so meščanske šole internati; ni pa tega v velikih mestih in v čisto industrijskih krajih. Država pomaga plačevati stroške internatu nadarjeni mladini revnejših slojev — po posebnem izpitu — s celimi in polovičnimi državnimi ustanovami.

Meščanske šole imajo tri letnike, mnoge tudi četrti letnik, ki je pripravljalm razred za vstop v učiteljska in za »Brevet Supérieurs« — izpit, ki ga pri nas nimamo in ki bi ga vvrstili v red mature na naših učiteljskih. Vendar je ta izpit manj vreden nego matura na naših učiteljskih — pred vojno! Absolvente teh »Brevets Supérieurs« se lahko namesti kot pomožne učitelje na ljudskih šolah — pa tudi kot definitivne — v slučaju potrebe.

Meščanske šole se končajo z dovršenim tretjim letnikom z izpričevalom izpita meščansko-šolskih študij. To izpričevalo dobe učenci z ozirom na sekcijo v katero so bili vpisani (francosko se zove to izpričevalo: Brevet d'études primaires supérieures). To je matura meščanskih šol. Z njo prično učenci lahko svoj poklic: v trgovini, na železnici, na pošti itd. in se

morejo vpisati v višjo obrtno šolo (Ecole d'arts et metiers). — Učni načrt meščanskih sol je sledeci: literarni del — pravopis, slovnica, francoska literatura; zgodovina Francije in svetovna zgodovina; zemljepis vsega sveta; državno upravniznanstvo — včasih se doda temu nekaj o pravi; predavanja o morali, o cemer predava vedno ravnatelj šole; živi jeziki: po euen živ jezik poleg francoskega, ki je obilgaten v vseh sekcijah izvzemi v gospodinjstvem tečaju dekliških sol. V večini meščanskih sol s posebnimi tečaji ucenci lanko sami izberejo tuji jezik, ki se ga zete uciti. Najvec se uci anglescina, potem spanscina, nemščina in italijanscina.

Matematika: geometrija, algebra; fizika, kemija, botanika, živalstvo, geologija, higijena.

Prostoročno risanje po naravi in po predlogan. V dekliških solah se ozira pri risanju na praktičnost za ženske.

Rocna dela: za dečke izdelovanje predmetov iz lesa v obce; za deklice: šivanje, kleknanje, vezenje itd. za učenke gospodinjstvega tečaja tudi kuhanje in pouk v gospodinjstvu. Petje: po notah.

Trgovski tečaj meščanske šole. Učenci tega tečaja morajo prisostvovati vsem predavanjem za splošno izobrazbo. Izbero si sami lanko le živi jezik, ki je v delu francoske najkoristnejši. Za nje so posebni tečaji o knjigovodstvu, o trgovskih vprašanjih v obce, za stenografijo in strojepisje. V industrijskem tečaju so predavanja o industrijskem risanju in o industrijski vedi v obce. V poljedelskih tečajih se uče gojenci teoretično in praktično poljedelstva. Meščanske, čisto strokovne šole se ozirajo mnogo bolj na strokovno nego na splošno izobrazbo učencev. Naj še pripomnim, da se teoretično poučuje v dekliških meščanskih solah domaca ekonomija, a praktično v gospodinjstvih tečajih. V četrtem letu se priklapi ucenju načrtu pouk o negovanju novorojenčkov.

V deških in dekliških meščanskih solah sta dve uri telovadbe na teden. Učiteljsko osebje meščanskih sol: Ravnatelj so izbrani iz učiteljskega meščanskih sol, profesorjev in ekonomov učiteljskih. — Učitelji so sledeci: pravi učitelji mešč. sol, pomožni učitelji (professeurs adjoints) in deligrani ljudskošolski učitelji (instituteurs délégués).

Pravi učitelji so oni, ki imajo izpit za meščanske šole (izpit književnosti ali pa znanosti). Učitelji književnosti poučujejo na manj razvitih (s tremi letniki in v provinciji) meščanskih solah tudi žive jezike. Učitelji znanosti poučujejo tudi risanje. Učiteljski kandidati za učiteljska in za učiteljska in za meščanske šole se pripravljajo na višjem učilišču. (Ecole normale supérieure) v St. Cloud za moške in v Fontenayaux-Roses za ženske.

Pomožni učitelji so oni, ki imajo posebne izpite iz rocni del, gospodinjstva, poljedelstva itd. Pomožni učitelji so nastavljeni definitivno; njihova plača je za 500 fr manjša od pravih učiteljev istega plačilnega razreda.

Za učitelje deligrane (dodeljene) na meščansko šolo se nastavljajo: sposobnejši ljudskošolski učitelji, ki so napravili še četrti letnik učiteljskega; (za ljudskošolske učitelje so drugače učiteljska samo s tremi letniki. Sicer bom pa prihodnjic govori o organizaciji učiteljskih na Francoskem) dalje oni, ki imajo izpite iz pojedinih predmetov na kakih fakulteti.

Posebna vrsta je za učitelje živih jezikov, ki so položili izpit iz njih pri posebnih, v to svrhu sestavljeni komisiji, ali pa na vseučilišču. Oni postanejo pravi-definitivni učitelji jezikov na meščanskih solah in vživajo iste ugodnosti kakor njihovi kolegi-učitelji književnosti in znanosti. Trgovskim in industrijskim tečajem so dodeljeni pomožni učitelji s potrebnimi izpiti. Isto velja za čisto strokovne meščanske šole.

Meščanske šole imajo na Francoskem velik ugled in veliko bodočnost zaradi tega, ker je po končani vojni tudi Franciji nujno potrebna inteligenca; drugič, zaradi predragih in dolgih študij v srednjih solah in tretjič, ker starši žele, da pridejo njihovi otroci čimprej do kruha.

Isti razlogi so napolnili gotovo tudi naše šolske oblasti, da so pomnožile v Sloveniji število prepotrebnih meščanskih sol. Zgrajene na jakim temeljih, naj odgovarjajo vsem modernim potrebam! Iz njih naj dobi naša ujedinjena, velika jugoslovanska domovina v bližnji bodočnosti zdravo in najbolje vzgojeno mladino, ki nam je tako zelo potrebna!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer. Z ozirom na poziv v 38. št. Uč.

Tovariša vabim tem potom vse člane, da temeljito proučite načrt zakona o narodnih solah za kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter pošljete izpreminjevalne predloge tovarišu Aleksandru Koprivcu, šolskemu voditelju na Ščavnici, pošta Radgona, kateri bo iste zbiral ter o njih referiral na društvenem zborovanju, ki bo sredi meseca novembra. Obenem prosim, da vsak navede tudi kraj, kjer bi naj zborovali! — Karel Mavrič, t. č. podpredsednik.

+ Društvo učiteljev in šolskih prijateljev ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 29. 12. 1919 ob 10. uri dopoldne v sobi „Hranilnice“ v Učiteljski tiskarni. Na dnevnem redu so običajna poročila in volitve in pa predavanje: O našem položaju. Na to zborovanje uljudno vabim celo člane. Prosim tudi, da mi pošlje zaostalo članarino, kdor je še ni. Ob pol 10. je ravno tam o d b o r o v a seja. Na zdar! Janko Žirovnik.

Iz Jugoslavije.

— Predsednik „Zaveze“ tov. Luka Jelenc se je odpeljal v Zagreb in Beograd, da posreduje vzajemno z drugimi organizacijami pri ministristvu o učiteljskem gmotnem vprašanju in o izvedbi novega zakona glede ureditve učiteljskih prejemkov.

— Demisijo je podal dosedanji predsednik višjega šolskega sveta prof. Fran Vadnjak.

— Okrajnim uč. društvom! Javljamo vsem okrajnim uč. društvom, da na vse mnogobrojne vloge in resolucije, ki jih je vpsalala „Zaveza“ bodisi sama, ali od okr. društev v teku zadnjega poslovnega leta, do danes še ni prejela od viš. šol. sveta nobene rešitve. Tozadevna krivda pade na predsedstvo viš. šolskega sveta. — Nasprotno smo pa na vlogo „Zaveze“ na kr. ministristvo v Beogradu v zadevi skrčenja učiteljske izobrazbe na tri leta prejeli že tekom 10 dni ugodno rešitev, ki razveljavlja omenjeno naredbo za Slovenijo. — Omalovaževati se ne damo, toliko za sedaj!

— Tovariši in tovarišice! Časi so resni in nahajamo se v odločilni fazi glede ureditve našega gmotnega in pravnega vprašanja. Organizacija pa potrebuje gmotnih sredstev, da lahko brani in zastopa naše koristi. Brez sredstev bomo ostali doma in bodo drugi z nami gospodarili tako, kakor se bo njim ljubilo. Dosegli tudi ne bomo ničesar! Zganite se torej in prispevajte za rezervni sklad „Zaveze“, ker najhujše nas še čaka, ko se bo treba boriti za uvrstitev v splošno službeno pragmatiko drž. uradnikov! Kdor še ni prispeval za „rezervni sklad“ naj to po pošti čimprej stori! Okrajna društva pozivamo, da tudi ona določijo svoje poverjenike, ki bodo zbirali prispevke za „rezervni sklad“.

— Okrajna učiteljska društva še sedaj niso poslala izpreminjevalnih predlogov za nov šolski zakon. Opozarjamo jih tem potom na sklep delegacije. Izvoljeni odsek je moral preložiti svoje delo za mesec dni in to samo zaradi tega, ker okrajna društva povečini niso napravila svoje dolžnosti. Apeliramo na predsednike in tajnike, da sodelujejo pri preosnovi zakona in je popolnoma napačno stališče, da se zanašajo okrajna društva le na centralo. Pošljite torej izpreminjevalne predloge nemudoma ali pa skličite takoj zborovanja, če jih še niste!

— Odgovor ministristva prosvete iz Beograda „Zavezi“. Na protest organiziranega slovenskega učiteljskega proti skrčenju učiteljske izobrazbe na tri letnike učiteljskega je ministristvo prosvete odgovorilo „Zavezi“, da ukinja veljavnost imenovane naredbe za Slovenijo. „Zaveza“ je vložila ta protest takoj, ko je izšla imenovana naredba — direktno v Beograd in je to poročilo zaradi tiskarske stavke zakasnelo.

— V našem uredništvu in pri strokovnem tajništvu se je oglašil predsednik „Dalmatinskega učiteljskega Saveza“ in urednik „Pokreta“, tovariš Ivo Radovanović iz Splita. Vršila se je na to seja s predsedstvom „Zaveze“, pri kateri je bilo ugotovljeno, da je mnenje slovenskega in dalmatinskega učiteljskega v načelnih vprašanjih glede bodoče Unije vsega jugoslovanskega učiteljskega popolnoma enako. Popolno soglasje se je tudi konstatiralo glede stališča, ki ga naj zavzamemo k načrtu novega šolskega zakona. Vršili so se pogovori o kongresu ob ustanovitvi Unije jugoslovanskega učiteljskega. Prevladovalo je mnenje, da naj se vrši kongres v velikih počitnicah v Beogradu, a pred kongresom se ima vršiti še ena skupna seja v Zagrebu. Določila se je nadaljna taktika skupnega postopanja.

— Minister prosvete g. Pavle Marinkovič in zastopniki jugoslovanskega učiteljskega „Zaveza“ je izrazila svoje ogorčenje in protest napram postopanju mini-

stra prosvete Pavle Marinkoviča ob priliki poseta deputacije glavnega odbora srbskega „Udruženja“, ki je v informativne svrhe posetilo ministra prosvete zaradi gmotnega vprašanja učiteljskega — kot pooblaščenec vseh jugoslovanskih učiteljskih organizacij. Podrobno poročilo prinesemo prihodnjic.

— Poročilo o seji za ustanovitev „Udruženja vsega jugoslovanskega učiteljskega“ v Beogradu prinesemo prihodnjic. Slovensko učiteljsko je na seji zastopal strokovni tajnik „Zaveze“, tovariš Rudolf Dostal. Izdelal se je načrt pravil in izvršile druge predpriprave za „Zavezo“ ter govorilo o ureditvi in izenačenju notranjih razmer učiteljskih organizacij v kraljevini ter o skupnem nastopu.

— Poročil se je tov. Fran Erjavec z gdč. Danico Zupanovo, knjigovodkinjo „Učiteljske tiskarne“. Bilo srečno!

— Gospodarsko društvo „Samopomoč“ in Ljubljansko učiteljsko društvo. Pojasnilo članom: Ker prejeman dan na dan razne prijave za gospodarsko društvo „Samopomoč“ in je iz teh prijav razvidno, da nekateri tovariši niso tozadevno na jasnem, objavljam to-le: Z gospodarskim društvom „Samopomoč“ nimam nikakih stikov in tudi ne sprejemam nikakih prišpevkov za to društvo. Tudi ne prijavljam nikakih članov društvu „Samopomoč“, ker je to stvar vsakega posameznika. Pravila „Samopomoči“ zahtevajo, da mora biti vsak združnik prijavljen potom svoje stanovske organizacije „Društvu državnih nameščencev“. Imenik članov sem omenjenemu društvu vpsal dne 4. novembra t. l. in sem tudi plačal iz društvene blagajne za vsakega člana K 2-20. Ta znesek naj blagovoljijo poverjeniki na raznih solah pobrati in mi ga ob priliki izročiti. Po sklepu „Zaveze“ so pa člani učiteljskih društev le oni, ki plačajo letnino K 48:—, bodisi potem že, da jo plačajo meseca januarja ali pa pozneje. Kdor je torej plačal letnino pri kakem okrajnem učiteljskem društvu, pa se je nato preselil v Ljubljano, je član ljubljanskega učiteljskega društva, ako se je odboru prijavil. Olajšave glede članarine je dovolilo vodstvo Zaveze samo učiteljsko-zadevnikom; drugih olajšav pa ni. V preteklih tednih pa je bilo prijavljenih ljublj. uč. društvu več novih članov, ki so plačali znesek K 8:— . Ta znesek sem jim vknjižil na račun letnine 1919 in jih prosim, da mi ostane K 40:— še nakažejo, na kar jih društvo sprejme kot člane. „Zaveza“ pa nima več na razpolago vseh letošnjih številik naših strokovnih listov, da bi jih mogla poslati na novo sprejetim članom; morali jih bodo pač utrpeli. Za poslovno leto 1920 priložim „Uč. Tovarišu“ položnice prihodnji mesec. Pri tem opozarjam tovariše, naj ne plačujejo letnine n. pr. „Uč. tiskarni“, ker se s tem lahko zanesejo v naše blagajniške knjige nepotrebne napake, ki le ovirajo redno poslovanje. Tovariše iz zasedenega ozemlja, ki bivajo v Ljubljani in so se društvu priglasili, sem tudi prijavil „Društvu državnih nameščencev“.

Repovš, blagajnik.

— „Šolski list“ izide skoro. Srednja stopnja je že dotiskana in se bo pričela te dni razpošiljati. Višja stopnja in nižja je tudi že v delu in se bo delo pospešilo, ker je nekoliko zastalo zaradi tiskarske stavke. Tovariši naj se pravočasno oglašijo z naročili, ker se bo tiskalo le toliko izvodov, kolikor jih bo naročenih. Vsebinska je povsem sedanjemu preobratu prikrojena in greši vsakdo proti patriočni vzgoji, kdor še sedaj poučuje na podlagi knjig, ki so prožete z avstrijskim duhom, ko ima res narodno patriočno čtivo v „Šolskem listu“ na razpolago. Opozarjamo na sklep delegatov slovenskega učiteljskega.

— Umrla je v Ljubljani gospa Franja Račič, žena vpk. tov. Alojzija Račiča in mati tov. Božo Račiča iz Adlešič. — Naše sožalje!

— Društvo „Jubilejska samopomoč“ naznanja, da so 26. oktobra 1919 vročene položnice veljale za 59. in 60. smrtni slučaj; umrla sta člana Fran Pečar 24. 8. in Šimen Meglič 16. 10. 1919.

— Daj nam danes naš vsakdanji kruh. (Razmišljanje z dežele.) A. M. Usoda me je zanesla preko demarkacijske črte v Slovenijo. Odkrito rečeno, bil sem presečen v marsičem, ko sem se ozrl po naši domovini in marsikateri utiski so se mi začrtali neizbrisno v srce. Mnogo grenkega razočaranja je padlo v kupo navdušenosti in idealov, ki sem jo srečno prinesel preko žičnih ovir. Toda človeško življenje je že tako, da se menjujejo solnčni z deževnimi dnevi, da treba v prekipeljavčo čašo navdušenja mnogo hladne vode. Toda k stvari: Jugoslavija je izpoznala velik pomen učiteljskega, dvignila ga je in mu omogočila dostojno eksistenco po letih bojev in razočaranj. Uresničile so se težnje po dvignjenju v socialnem oziru. Učitelj je uradnik in to je za naše nasprotnike hud udarec. Učiteljsko se odteza s

tem vplivu strank, ni več igrača v rokah vsakokratnih mogočnjakov po vaseh. To je vse prav lepo, toda od denarja se ne da živeti, tovariši in tovarišice! Nekam čudno se sliši vse to. Pa je vendar le resnično! Orijeptalski kralj, kateremu je Timurlenk pošiljal v ječo dnevno skledico zlata, je kmalu umrl — lakote. Isto bo z nami. Denar nima nikake vrednosti več. Kakorhitro zašume v časopisnih kolonah o kakem zboljšanju gmotnega položaja, takoj se oglasi odmev: neprimerno zvišanje cen; češ plačaj, saj imaš denar! Tako ne pridemo nikamor. Kriza se pojstruje, namesto da bi se blažila. Kamorkoli se ozreš po Jugoslaviji, povsod imaš isto sliko, isti položaj. Toda tudi listi imajo tu svoj delež, da je občinstvo napačno informirano o nas in naših razmerah. Berite le kratko notico v 6. št. „Novic“ 5. 11. t. l. pod naslovom „Regulacija uradniških plač“, pa imate živ dokaz zavajanja ljudstva z napačnimi poročili, ki so objektivno naravnost lažnjiva za vsakogar, ki pozna načrt regulacije. Kaj pa pravzaprav hočem? Danes ne dobi pošten uradnik, dostojen kralj, služabnik države SHS hrane, obleke, ne obuvala. Hrana je izginila ali pa je strašno draga, o oblekah pa ne govorim, ker je to luksuz za nas. Hočemo-li križem rok zreti v to? Vse se organizira. Vse deluje v gospodarsko povzdigo, kaj pa mi? V 26. št. „Narodne Prosvete“ — učiteljskega glasila iz Beograda, čitam v govoru Mihajla Avramoviča na zborovanju belgrajskega učiteljskega, da se snuje tam „Učiteljska potrošačka zadruga“ s pomočjo „Nabavljajke zadruga“ v Beogradu. In mi? Goriški tovariši so bili neposredno pred polomom Avstrije na tem, da dobe svojo gospodarsko zadrugo, ki bi razširila svoje delovanje tudi po vojni. Razmišljajmo nekoliko, ali bi se ne dalo kaj ukreniti, da bi si gospodarsko pomagali v teh negotovih časih. Moje vrstice imajo namen otvoriti razpravo o tem! Snuje se uradniška „Samopomoč“, pazimo, da ne zamudimo prilik in ne pričaplamo šele h koncu, ko se nimamo več kam pridružiti! Kaj pa ideja konsumov sploh? Tudi tu leži neobdelano in za nas največkrat neznanu polje.

— K notici „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“. V Ljubljani se je osnoval uradniški konsum pod imenom „Samopomoč“. Ljubljansko učiteljsko je deloma — z osebno prijavo in pristopino — pristopilo kot član konsumu in se na ta način pridružilo tej gospodarski akciji državnega uradništva. Ze od drugega državnega uradništva se je izrazila želja, da bi se „Samopomoč“ razširila po vsej Sloveniji, oziroma, da bi v posameznih krajih osnovala svoje filijalke. Na okrajnih učiteljskih društvih je tedaj ležeče, da se učiteljsko v posameznih krajih pridruži ostalemu državnemu uradništvu in skupno z njim zprosi centralo za osnovanje podružnice ter s pomočjo učit. dr. in splošnega državnega uradniškega društva vodi vse priprave za osnovanje podružnice. Takoj pa moramo pripomniti, da je smatrati to akcijo za popolnoma samostojno akcijo, ki ima s strokovno organizacijo le toliko skupnosti, da da ta inicijativo za osnovanje takega gospodarskega društva. Na podlagi obstoječih strokovnih organizacij se da lažje konstatirati, kolik bi bil interes med člani za tako gospodarsko društvo, da se mu da podlago. Popolnoma napačno je pa stališče, da se čaka in zanaša na centralo naše strokovne organizacije, „Zavezo“ in se pričakuje od nje, da bo povzročila ustanovitev take podružnice. To že ne odgovarja principu delitve dela, kaže nesamostojnost in tudi obremenjuje centralo z delom in odgovornostjo, ki je ne more prevzeti. Po treznem premisleku pa ne spada to tudi v njeno področje. V vsakem okraju je gotovo nekaj gospodarsko izvežbanih tovarišev, ki bodo prevzeli to delo in ga izvedli. Pač pa se drži uradniška organizacija strogo principa, da je član „Samopomoči“ lahko le organizirano uradništvo in naj bo potem član učit. ali splošne uradn. organizacije. Na okrajnih društvih je torej ležeče, da se organizirajo tudi v tem oziru. V glavnem odboru „Samopomoči“ je kot zastopnik učiteljskega Andrej Škulj, učitelj na II. m. š. v Ljubljani, ki bo gotovo radevolje dal potrebne informacije, če se nanj društva obrnejo.

— Za uradništvo znižane cene v dramskem gledališču. Predstave so vsak četrtrek, cene za 50 % nižje. Kdor se zanima, naj se oglasi vsak torek od 8. do 12. ure in od 5. do 7. ure v pisarni Društva zasebnih uradnikov, Gosposvetska cesta 12/II.

— Poziv! Abiturijenti učiteljskih in absolventi počitniškega tečaja ali pa učitelji-begunci, ki še nimajo učiteljskih služb, naj se nemudoma zglašijo na višjem šolskem svetu v Ljubljani. Predsednik: Vadnjak.

— Slovenska šolska Matica. V sled tiskarske stavke se je tisk publikacij najbrže za dva meseca zakasnil. Mislili smo,

da izidejo knjige že za Božič; zdaj bo pa treba potpeti morda do februarja, seveda, če bodo poverjeniki storili svojo dolžnost. Do sedaj so se odzvali ti-le p. n. poverjeniki: Koroško: Korošičer Pavel, okr. šol. nadzornik v Velikovcu, 97 članov. — Štajersko: Vrečko Fran, šol. ravnatelj v Slovenjgradcu, 31 članov; Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, 53 članov; Alojzij Majcen za šol. okraj Arvež, 3 čl.; Fran Drnovšek za okraj Sevnica, 2 čl.; Val. Kajnih za Ptuj, levi dravski breg, 58 čl.; Janko Zel za okraj Cmurek, 3 čl.; Anton Gnus za laški okraj, 49 čl.; Fran Zolnir za Ptuj, desni dravski breg, 38 članov; Fran Zacherl za ljutomerski okraj, 47 članov; Miroslav Pučelik za levi breg Drave v mariborski okolici, 7 članov; Josip Rajšp za ormoški okraj. — Kranjci so pa zaspanci; do danes so se odzvali samo štirje poverjeniki, in sicer za mesto Ljubljana, ljubljansko okolico, črnomeljski in kočevski okraj. Prosimo, da stori vsak poverjenik kar le mogoče v korist S. S. M. in to čimprej, ker drugače ne moremo zaključiti Letopisa. Članarina znaša 10 K na leto. Kdor se ni oglasil pri svojem poverjeniku, pošlje članarino lahko kar naravnost na naslov Slovenske Šolske Matice v Ljubljani.

— **S seje višjega šolskega sveta dne 30. oktobra 1919.** Osebnosti. 1. Stalna nameščena: v Šmihelu nad Mozirjem — stalni učitelj Ivan Dolinar; v St. Petru tik Radgone — stalna učiteljica Ana Cihova; v Jarenini — stalna učiteljica Alojzija Lorberjeva; v Petrovčah — nadučitelj Rudolf Wudler in stalna učiteljica Ida Wudlerjeva; v St. Petru v Savinjski dolini — stalna učiteljica Stefanija Bojčeva; v Teharjih — nadučitelj Josip Gosak; v St. Lovrencu pod Prežinom — stalna učiteljica Marija Jagodičeva. 2. V Prekmurju se ustanovi slovenska meščanska šola v Murski Soboti. Za ravnatelj na tej šoli je imenovan Janko Korže, strokovni učitelj v Zalcu. Prideljeni v začasno službovanje so absolventi učiteljskega tečaja: Rudolf Kolarič, Alojzij Peterlin, Joško Trobej in Fortunat Turk. Za učitelja madžarščine kot neobveznega predmeta se prideli še en madžarski učitelj. 3. Upokojitve. Začasno — za dobo enega leta — so bili upokojeni: Josipina Baloh-Sušteršičeva, učiteljica v Spodnji Idriji; Marija Hrašovec-Konfidentijeva, učiteljica v Petrovčah; Janko Zunkovič na Dravskem polju. Stalno upokojeni: Josipina Hrenova v St. Petru pri Radgoni; Andrej Šest v Cerkljici; Leopoldina Bojčev-Vadnjalova v Lohicah; Marija Blahnova v Ribnici z zahvalo in priznanjem; Jakob Kovačič pri Sv. Trojici v Slovenskih Goricah z zahvalo in priznanjem. — 4. Premeščena stalnega učiteljstva v začasno službovanje: Stalna učiteljica v Trzinu Amalija Cepudrova na I. mest. dekl. lj. šolo pri Sv. Jakobu v Ljubljani; stalni učitelj pri D. M. v Polju Josip Stojkovič na lj. šolo v Mostah pri Lj.; stalna učiteljica v Orehovcu Ivana Nagu-Zalokarjeva na ljudsko šolo pri Sv. Jakobu ob Savi; stalna učiteljica pri Sv. Jakobu ob Savi Antonija Štrifot-Praprotnikova na ljudsko šolo na Viču; nadučitelj v Radovljici Julij Slapšak na ljudsko šolo v Mostah pri Ljubljani; stalna učiteljica v St. Vidu pri Stični Marija Pezdirjeva na šišensko dekl. ljudsko šolo v Ljubljani; nadučitelj v Sv. Križu pri Kostanjevici Ivan Malnarčič na I. m. deš. lj. šolo v Ljubljani; nadučitelj v Mengšu Edvard Vohinc na šišensko deš. lj. šolo v Ljubljani; stalna učiteljica na šišenski dekl. ljudski šoli v Ljubljani Vida Gabrškova na II. mestno deš. ljudsko šolo v Ljubljani; stalni učitelj v Mostah pri Ljubljani Janko Čepon na II. mest. deš. ljudsko šolo v Ljubljani; stalna učiteljica na Šturski gori Gizela Sedlakova na lj. šolo v Mostah pri Ljubljani; nadučitelj v Trzinu Andrej Skulj na II. mest. deš. lj. šolo v Ljubljani; nadučitelj-begunec v Hotedršici Karel Štravs na lj. šolo na Viču.

— **S seje višjega šolskega sveta dne 4. decembra 1919.** 1. Osebnosti: Nadučiteljica in šolskima voditeljema Martinu Matku v Novem mestu in Viljemu Gebauerju v Šmihelu pri Novem mestu ter začasnemu šolskemu voditelju Konradu Barletu v Metliki izreka višji šolski svet za odlične vzgojne in učne uspehe ter za vzorno izvrševanje vodstvenih poslov zahvalo in priznanje. Učiteljici in začasni voditeljici Hermini Megušarjevi v Podzemlju, učiteljici Amaliji Vardjanovi v Metliki, učiteljici Ljudmili Bukovičevi v Črnomlju, učiteljici Adeli Turkovi v Novem mestu ter učiteljici S. Mariji Celestini Okornovi v Šmihelu pri Novem mestu izreka višji šolski svet za izvrstne vzgojne in učne uspehe zahvalo in priznanje. — Izreka se priznanje in zahvala okrajnemu šolskemu nadzorniku Ivanu Koropcu, pohvala nadučiteljema Ludoviku Ivanjšiču pri Sv. Juriju ob Ščavnici in Josipu Korošču v Negovi, priznanje učiteljici Jo-

sipini Krenovi pri Sv. Petru tik Radgone. Ravnatelj na zasebni slovenski gimnaziji sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano, dr. Ivanu Unidovcu, ki odhaja z zavoda, da se posveti redovnemu življenju, izreka višji šolski svet posebno priznanje in pohvalo za njegovo zaslužno, vzorno in vestno delovanje. — Učiteljskemu osebju na zasebni deški ljudski šoli pri Salezijancih na Rakovniku se dovoli posebna nagrada v zmislu § 12. a) naredbi celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 3. maja 1919, št. 457 Ur. l. — 2. Preuredba šolc. Ljudska šola v Stari cerkvi pri Kocevju se preuredi tako, da ima poleg dva slovenska razreda in tri nemške razrede. — 3. Razširitev ljudskih šol. Petrazredna deška in petrazredna dekliska ljudska šola v Novem mestu se razširi s šolskim letom 1920/21 v šest-, s šolskim letom 1921/22 v sedem- in s šolskim letom 1922/23 pa v osemrazrednici. Dvorazredna ljudska šola v St. Petru pri Novem mestu se razširi s šolskim letom 1920/21 v štirirazrednico. Štirirazredna ljudska šola v Črnomlju in Metliki se razširi s šolskim letom 1920/21 v sedem- in s šolskim letom 1921/22 pa v osemrazrednici. Enorazredna ljudska šola v Radovnici se razširi s šolskim letom 1920/21 v dvorazrednico. Trirazredna ljudska šola v Podzemlju se takoj razširi v petrazrednico. Štirirazredna ljudska šola v Novi cerkvi se takoj razširi v petrazrednico. Petrazredna okonska deška ljudska šola v Celju se razširi v šestrazrednico, trirazredna ljudska šola v Krizah pri Trzinu v štirirazrednico, dvorazredna ljudska šola v St. Liju v Rožu v trirazrednico in dvorazredna ljudska šola v Predošljih v štirirazrednico. — 4. Nazivanje krajev v Jugoslaviji. Z ozirom na odpravo dosedanjih deželnih mej se v šolskih naznanilih, izpovedanih in vseh drugih uradnih tiskovinah in spisih, kjer je treba natančneje označiti rojstnega kraja, oziroma bivališča učencevega, opusti v bodoče vsako poimenovanje po bivših deželah, temveč se priden k rojstnemu kraju, oziroma bivališču, le dostavek „v Sloveniji“. Kadar pa imamo več krajev enakega imena, tedaj lahko vsak tak kraj pobiže označimo z lokalnim pridevkom, ki je morda tudi že uradno uveden; n. pr. Smartno pod Smarno goro v Sloveniji, Smartno pri Kranju v Sloveniji itd., ali pa St. Peter na Krasu v Sloveniji, St. Peter pri Novem mestu v Sloveniji, St. Peter na Medvedovem brdu v Sloveniji itd. — 5. Upokojitve. Stalno so upokojeni na lastno prošnjo: Ivan Reich, nadučitelj v St. Janžu na Dravskem polju z dnem 30. novembra 1919; Franja Dolžan-Bedenkova, učiteljica-voditeljica v Kamni gorici z dnem 31. januarja 1920; Josip Dobnik, nadučitelj v Ponikvi z dnem 31. oktobra 1919; Jakob Marin, glavni učitelj na državnem moškem učiteljsku v Mariboru, z dnem 31. marca 1920. Začasno — za dobo enega leta — so upokojene: Albina Lasbacherjeva, učiteljica v Selnici ob Dravi, sedaj v Rušan; Zora Sencarjeva, učiteljica pri Sv. Križu tik Slatine, in Milena Kohnmannova, državna učiteljica v Trstu, sedaj v Ljubljani.

— **Za pomaknitev v višji plač. razred je potrebna uloga.** Glasom okrožnice višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 10. junija 1919, št. 8070, mora vsak učitelj(ica) prositi za pomaknitev v višji činovni razred ali plačilno stopnjo uradnim putem. Kdaj napreduje posameznik v višji razred (stopnjo) je razvidno iz uradnega dekreta, katerega je vsakdo prejel ob splošni regulaciji učiteljskih plač na podstavi naredbi z dne 14. februarja 1919. Mnogi tovariši(ice) bi imeli napredovati že s 1. majem (Koroško), odnosno s 1. junijem 1919 v višji čin. razred (stopnjo), a se niso doslej za to potegovali. Prizadeti naj se požurijo, da dobe, kar jim gre.

— **Brinarjeva „Čitanka“ za meščanske šole, I. del,** izide v kratkem. Šolska ravnateljstva jih lahko naročajo v „Učit. tiskarni“.

— **Ves narod živi od verižništva.** Prage poročajo: Ko se je vračal minister zunanjih del dr. Beneš iz Pariza, je bil na postaji v Veselih slavnosten sprejem. V imenu narodnega občinstva ga je pozdravil tamkajšnji nadučitelj in starosta Sokola Polin, ki je v svojem govoru med drugim naglašal: »Ves češki narod živi sedaj od verižništva in oduševanja. Ljudstvo je pozabilo nase, nihče ne ve več živeti od dela svojih rok, nihče se ne pokaže zakonom, vsakdo hoče sam ukazovati, stranke skušajo preskrbeti svojim pristašem ugodna mesta ne glede na to ali so dotičniki poštenjaki ali spadajo za omrežje kake ječe. Govornik je naglašal, da pozna v državi razum dr. Beneša samo enega poštenega človeka t. j. Kramařa. Svoj govor je zaključil Kolin s pozivom naj dr. Beneš očisti ta avgijev hlev.« Ker je Kolin pristaš narodno-demokratske stranke, ga socialistični listi obel smeři

ljuto napadajo dokazujoč, da je govoril nesresnico in da je zali ves češki narod.

— **Francoski licej.** Vlada je sklenila, da osnuje v Belgradu francoski licej, v proforskem zboru tega zavoda bo polovica profesorjev iz Francije.

— **Internat za jugoslovanske dijake v Ameriki.** V Ameriki so osnovali angleški internat za 250 jugoslovanskih dijakov. Ti dijaki bodo dobivali v internatu brezplačno stanovanje in hrano v svrhu študiranja na ameriških učnih zavodih, poleg tega pa za svoje potrebe še tedensko 5 dolarjev. Iz Sarajeva odpotuje 25 dijakov preko Soluna v Ameriko.

— **Angleščina na naših srednjih šolah.** Kakor se iz begradske poročila, nameravajo na vseh naših srednjih šolah vpeljati angleščino kot obvezen predmet. Učiteljske moči hočejo dobiti iz Anglije.

— **Srbourvaščina na naših šolah.** Na ljubljanski ljudski šoli se poučuje srbohrvaščina v 4. razredu po 1 uro na teden, v. in VI. razredu po 2 uri, na meščanskih šolah po 1 uro in na nastavnih razredih po 2 uri na teden.

— **V mestnem šolskem svetu za Ljubljano** je odlozil mandat prost Andrej Katan. Mesto njega je imenovan v mestni šolski svet kateket Cadež.

— **»Zanimiva razkritja«.** »Naprejš« piše: Enako kakor je ravnal deželni glavar z deželnimi uslužbenci, je ravnal tudi z učiteljstvom. Moč deželnega odbora nad učiteljstvom je bila namreč velika ne le radi tega, ker so imeli somisljeniki deželnega glavarja večino v deželnem šolskem svetu, marveč tudi radi tega, ker je bilo le od dežele odvisno, kake priboljške naj dobiva učiteljstvo k plačam, katerih regulacija je radi vojne izostala. Svojo moč pa je kazal deželni glavar nasproti učiteljstvu na ta način, da je bil pristopen le tistim osebam, ki so se politično z njim strinjale ali so jih priporočali njegovi zapupniki. Razlike so se delale med posameznimi osebami pri vsaki prošnji za podporo ali nagrado, pri vsakem imenovanju ali nameščenju, pri dovoljenjaju 25% draginskih doklad, pri stanarinskih dokladan učiteljem v Ljubljani in, kolikor je bilo mogoče, tudi pri vojnodraginskih dokladan. Kako je bil deželni glavar pristopen svojim pristavem, znači se posebno to dejstvo, da je bil član deželnega šolskega sveta učitelj Jaklič za pota k sejam deželnega šolskega sveta plačan iz deželnih sredstev, dasije bilo mesto člana deželnega šolskega sveta le častno mesto. Svojo nenaklonjenost učiteljstvu pa je pokazal deželni glavar pri dovoljenjaju vojnodraginskih doklad. Teh je učiteljstvo postalo deležno zelo kasno in še to v tako nizki izmeri, da mu je bilo pomagano le malo. Zbojšale so se te doklade šele potem, ko je k dotični potrebščini pričela prispevati država. — Upamo, da se ne povrnejo več taki časi.

— **Tri umestne resolucije.** Odbor celjskega okraj. učiteljskega društva sklenil je v svoji seji dne 5. oktobra t. l. sledeče resolucije: I. V zadnjem času so po odpravi celibata učitelje oglašajo omožene bivše učiteljice, katerih soprogi službujejo po mestih in trgih ter zahtevajo od merodajnih činiteljev svojo zopetno nadeštitev na šolah njihovih sedanjih bivališč. Ker bi bila s takim nameščenjem zaprta pot do udobnejših mest marsikateri tovarišici, katera službuje že leta in leta po samotnih krajih ter bi bila vrhu tega široko odprta vrata raznim protekcijam, zato učiteljstvo združeno v celjskem okraj. učiteljskem društvu ostro in glasno ugovarja proti takim namestitvam. II. Učiteljstvo včlanjeno v celj. učiteljsk. društvu najodločneje zavrača učni načrt za vsa učiteljsca v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki znižuje pouk na učiteljskih na 3 leta. Ta naredba, katera se je izdelala brez zaslišanja kompetentnih pokrajinskih svetov, ne pomeni samo znižanje izobrazbe učiteljskega naraščaja, ampak tudi nazadovanje izobrazbe in omike naše mladine ter kulturni padec vseh podanikov naše države. Imenovani načrt je naravnost žaljiv za vse učiteljstvo, katero je stremilo in zahtevalo vedno le višjo izobrazbo ter ogorčeno odklanja uvedbo navedene naredbi v Sloveniji. II. Z ozirom na to, da je naš drugi deželni jezik srbo-hrvaščina, ima nemščina sedaj isto vlogo kot pred preobratom francoščina, naj stori »Zveza« pri višjemu šolskem svetu takoj energične korake, da se nemške ure za priglašene učence primerno honorirajo od staršev, ki pošiljajo otroke k nemškemu pouku.

— **Poročil se je v Zdolah pri Brežicah** nadučitelj Robert Ivanuš z gđ. Karolino Presnikovo. Cestitamo!

— **Posečanje naraščaja v sokolske telovadnice.** Javnosti v vednost, da je posečanje sokolskih telovadnic mladini dovoljeno z odlokom deželne vlade v Ljub-

ljani z dne 12. decembra 1918. Neosnovane govornice od strani neprijateljev sokolstva, naj ne plašijo občinstva. Sokolstvo boče kljub tem govoricam neprijateljev, nemoteno dalje vršiti svoje veliko delo za telesno in uravstveno vzgojo naroda.

Naša zemlja — ire-denta.

§ **Otvoritev slovenskih šol v Trstu.** Iz Trsta poročajo: 10. decembra se je otvorila ljudska šola Druze sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu. Doslej se je vpisalo v to šolo nad 1200 otrok. To stevno se gotovo se pomnoži. Treba bo napraviti več paralel, za kar pa bo šentjakobsko šolsko poslopje premajhno.

§ **Poupore dajakom-beguncem.** Mimi-ski svet je dovolil dajakom-beguncem iz okupiranega ozemlja pouporo v znesku 250.000 K.

§ **Čluna slovenska srednja šola v zasedenem ozemlju.** Italijanska vlada je dovolila nasemu narodu v zasedenem ozemlju eno slovensko srednjo šolo. Ta bo idrijska realka. Dosedaj se je prijavilo 300 dijakov iz zasedenega ozemlja za šolski pouk, med te pa domaći dijaki se niso vseliti.

§ **Sole v okupirani Dalmaciji** ne smejo po italijanski naredbi sprejemati dece, ki stanuje izven okupiranega področja. To večja seveda samo za hrvaške sole, dočim sme v italijanske, kdor hoče.

§ **Značilno dejstvo za italijanske tečaje v Florenci** je, da slovenskemu učiteljstvu niso pokazali ni jedne svoje šole.

— **Italijanske zastave usiljujejo na šole.** Okrajni šolski svet v Kopru je izdal na zupanstva ta-le razglas: Zupanstvu (odsek za šolstvo) v ... Po navodilu italijanskega periodičnega lista »Il corriere delle maestre« se je za vse šole tega okraja doposlalo po eno narodno zastavo s pripadajočim drogom. Ouredilo se je da se mora, predaja zastave na dotično šolo izvršiti v Kopru na svečanosten način, in sicer v roke šolskih voditeljev, katerim naj bo pridelen po en ucenec-zastavonos. Dan izrocitve se bo sele do-locil. Slavnost se mora izvršiti s sprevo-dom, katerega naj se fotografira ter do-tične slike reproducira v vseh ilustriranih listih krajevskih. Predvsem pa mora podpisani vedeti, je-li zupanstvo vojno nositi stroške potovanja šolskega vodje in zastavonos. Prosi se odgovor se te-kom tega meseca. Predstojnik: Ft. Pa-rentin s. r.

§ **Organizacija izseljencev in dela za neodrešeno ozemlje.** Pred tiskarsko stavko se je vršil v veliki dvorani »Uniona« velepomembni shod, na katerem se je postavil temelj za naše bodoče narodno-obrambno delo.

Sprejete resolucije se glase: Begunci in izseljenci iz Primorske ter notranjskih in koroških delov zasedenih po Italijanih in Nemcih, zbrani dne 5. oktobra 1919 na javnem shodu v veliki dvorani hotela »Union« so sklenili sledeče resolucije:

1. Oduševljeno pozdravljajo ujednjene troimenskega jugoslovanskega naroda v samostojni državi SHS in naglasajo v svojem in v imenu svojih še neodrešenih sobratov iz Primorske, da hočejo vsikdat in povsod nastopati kot zvesti jugoslovanski državniotvorni elementi, ker želijo čimprej in čimbolj konsolidacijo svoje ujednjene in samostojne države, pozivljajo vlado in jugoslovansko mirovno delegacijo, naj do skrajnosti scitijo vsa od jugoslovancev naseljeni ozemlja in zahtevajo, da se doloci za vsa od Italijanov in Nemcev zasedena slovenska ozemlja ljudsko glasovanje. V očitnem sedanjemu položaju v zasedenem ozemlju svecano protestirajo proti krivičnemu in brezobzirnemu ravnanju, kateremu so s strani Italijanov podvrženi naši sorojaki v zasedenih krajih, protestirajo pa tudi proti podvzetju nebdgovornih italijanskih elementov, ki brez zadostnega odpora prizadetih uradnih krogov skušajo prejudicirati rešitvi reškega vprašanja.

2. Uvažuje težavni zunanji in notranji položaj naše nove države, obsojajo strastno, skrajno strankarsko politiko narodnih predstavnikov v Belgradu, ki spravlja obstoj in konsolidacijo države in uspešno zažito ogroženega ozemlja in njega prebivalstva v skrajno nevarnost, smatrajo za dolžnost narodnih predstavnikov, ki zastopajo zasedeno ozemlje, tudi če so dobili svoje mandate od posameznih strank, da se izogibajo, sledeč vzgledu prebivalstva v zasedenem ozemlju, vsakega strankarskega boja in jih zato pozivljajo, da se združijo v svojo posebno parlamentarno organizacijo v varstvo interesov tega ozemlja in njega prebivalstva doma in na tujem, ker le v tem slučaju bode prebivalstvo zasedenega ozemlja in begunci ter izseljenci imeli zaupanje do svojih poslancev.

3. Obžalujejo neprimerno razumevanje in amolovaževanje, ki so ga dosedaj pokazali merodajni vladni faktorji in narodni zastopniki za begunsko vprašanje, čegar posledica je nepopolna in nezadostna ureditev tega vprašanja, zahtevajo od imenovanih faktorjev večjega in popolnejšega varstva interesov beguncev in izseljencev, povdarjajo važnost uspešne ureditve stanovanjskega in aprovizacijskega vprašanja, kakor tudi ureditve službenega delavstva, pričakujejo sistematičnih ukrepov glede izseljevanja in naseljevanja beguncev, posebno poljedelcev in delavcev, nadalje točnih nakazil begunske podpore ter popolne zaščite in preskrbe invalidov, begunskih vdov in sirot ter v obče begunskih otrok, naglašajo skrajno potrebo intenzivne skrbi za begunsko dijaštvo, potem ustanovitve dijaških kuhinj in dijaških konviktov ter nakazila zadostnih dijaških podpor in pozivljajo, da vlada in mirovna

§ Nazione o vprašanju slovenskih šol v Trstu, Istri in Primorju. List pravi, da se laški meščanski krogi vznemirjajo nad glasovi, ki krožijo okoli, da namerava vlada ne-le vrniti Slovanom vse ljudske in srednje šole, ki so jih imeli pod Avstrijo, ampak jim še s svoje strani kaj dodati. Te vesti, pravi list, po njegovih informacijah niso resnične, vendar jih hoče osvetliti. Glede bivše slovenske gimnazije in učiteljskega v Gorici vprašuje: »Ali naj tudi sedaj ostane na Gorici žig dvojezičnega mesta, namesto da bi se to mesto, ki je pretrpelo za Italijo skoro popolno razdejavanje, prerodilo iz razvalin narodno očiščeno in varno? Ako se slovenske šole že morajo odpreti, naj se odpre v slovenskih krajih.« — Pazinska hrvaška gimnazija, piše list dalje, je bila od vsega početka trdnjava hrvaška, proti kateri je bilo tamoenje italijanstvo brez vsake moči. To je avstrijska vlada ravno hotela. Ali si je mogoče misliti, da bo italijanska vlada obnovila to ognjišče slovenske propagande? To se ne sme zgoditi, hrvaška gimnazija naj pride v kraj, kjer ne bo pomenjala zanikanja italijanstva.

§ Šolstvo v okupiranem ozemlju. Voditelj tržaških Slovencev dr. Wilfan je imel, kakor piše v »Edinosti«, opetovano posvetovanje s predsednikom tržaškega šolskega sveta Baronijem, ki mu je izjavil, da se javne slovenske ljudske šole odpro in tudi učiteljske. Tudi zasebnim ljudskim šolam se ne bodo stavljale ovire, konkore se te šole izkažejo za potrebne. Dr. Wilfan naglašja, da je treba za vsako zasebno šolo posebej prošnjo z vsemi potrebnimi podatki o učnih močeh, učnem nacrtu, šolskih prostorih, številu učencev itd. Za Trst so dotična dela že v teku. Za ostale kraje je najprimerneje, da se postopa sporazumno s »Političnim društvom«, cigar urad bo dajal potrebna navodila. Posebne prošnje se vložijo tudi za srednje šole. — Po zasebnih vesteh smo dognali, da bo vlada baje dovolila odpreti tudi zasebne šole v mestu. Poročila o tem dosejaj še nimamo.

Književnost in umetnost.

Izšel je I. zvezek Simon Gregorčičevih poezij. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena lično vezanega izdoda 8 K. Oprema je elegantna. Zivoto-pis je napisal Ivan Dornik.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. Peti zvezek. »Vinski brat«. Povest. Založilo »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta«. Knjiga je lično vezana. Srite jo med mladino, kateri je namenjena. Naroča se v »Učiteljski tiskarni«.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXXIV. izkaz.

Po 90 K: Učiteljstvo — Krčevina pri Mariboru. Po 85 K: Učiteljstvo Podbrežje pri Mariboru. Po 76 K: Učiteljstvo — Trbovlje 2 (v spomin umrlih sorodnikov svojih tovarišev Ad. Jesih, And. Gostiša in M. Omerzu-Arzenšek). Po 30 K: Venturini — Trst; Luznar Fran — Primskovo. Po 25 K: Klotilda Kunaszeva — Tržišče pri Mokronogu. Po 20 K: Ruška Ravhekarjeva — Valta vas p. Straža (Vaše besede se glase doslovno: »Malo kasno prihajam, pa zato še enkrat toliko, kot bi bila zmogla prej.« Želim, naj bi Vaše dejanje zganilo tovariše in tovarišice, kojih imena še vedno pogrešam v indeksu. Leto se bliža koncu, zato tem potom ključem vsem zamudnikom: Zganite se, časi so resni!) Rojina Franc — Smartno pri Kranju; Završnik Stanko — Kranj. Po 18 K: Minkuš Avgust — St. Jurij pri Grosupljem. Po 10 K: Držaj Vaclav — Tržič; Kovač Mirko — Železniki; Mahkota Anton — Voklo; Angela Oreškova — Ovsice pri Podnartu; Darinka Franketova — Vrhnika; Anica Krenova — Smartno pri Kranju; Berta Lapajnova, Gabrijela Jakšcova, Iva Lovšičnova, Faganelli Anton in Kovač Viktor — Sodražica; Marija Račičeva — Brezovica; Račič Alojz — Ljubljana. Po 4 K: Sepaher Anton — Kranj (darilo J. M. in H. O.). — Današnji izkaz 544 K. Prej izkazanih 8014 K. Skupaj 8558 K.

Ivan Petrič,

Ljubljana VII., Gasilska cesta 172/1.

Razpisi služb.

Na javnih ljudskih šolah v Sloveniji so razpisane sledeče službe:

Nadučiteljske službe.

Cerkniški šol. okr.: Babino polje, 2. r., prosto stan. — Črnomaljski šol. okr.: Odlešiči, 2. r., prosto stan. — Dragatuš, 3. r., prosto stan. — Metlika, 6. r., prosto stan. — Kamniški šol. okr.: Čemšenik, 2. r., 1 vsp., prosto stan. — St. Gotard, 2. r., prosto stan. — Zgornji Tuhinj, 2. r., prosto stan. — Kočevski šol. okr.: Kočevska reka, 2. r., prosto stan. — Koprivnik, 3. r., prosto stan. — Mozelj, 2. r., prosto stan. — Krški šol. okr.: Kostanjevica, 5. r., prosto stan. — Ljubljanska okolica šol. okr.: Bevke, 2. r., prosto stan. — Novomeški šol. okr.: Crmošnjice, 3. r., prosto stan. — Mirna, 4. r., prosto stan. — Trebnje, 4. r., 2 vsp., prosto stan. — Brežiški šol. okr.: Sremlje, 4. r., prosto stan. — Gornjegrajski šol. okr.: Rečica, 4. r., prosto stan. — Konjiški šol. okr.: Žiče, 2. r., prosto stan. — Sv. Lenartski šol. okr. v Slov. gr.: Sv. Benedikt v Slov. gor., 5. r., prosto stan. — Sv. Trojica v Slov. gor., 4. r., prosto stan. — Marberški šol. okr.: Sv. Ožbalt ob Dravi, 2. r., prosto stan. — Kapla, 4. r., prosto stan. — Mariborska okolica šol. okr.: Dev. Marija v Brezju, 2. r., prosto stan. — Hoče, 3. r., prosto stan. — Kamnica, 5. r., prosto stan. — Pobrežje, 4. r. deš. š., prosto stan. — Selnica ob Dravi, 5. r., prosto stan. — Studenci, 5. r. deš. š., 2 vsp., prosto stan. — Studenci, 5. r. dekl. š., prosto stan. za ženske. — Radvanje, 5. r., prosto stan. — Razvanje, 2. r., prosto stan. — Sv. Križ rad. Marib., 2. r., stanarina. — St. Ilj v Slov. gor., 5. r., 1 vsp., prosto stan. — Tezno pri Marib., 3. r., prosto stan. — Ormoški šol. okr.: Sv. Boltenk na Krogu, 4. r., prosto stan. — Ptujška ok. šol. okr.: Stopce, 2. r., prosto stan. — St. Janž na Drav. polju, 4. r., prosto stan. — Rogoški šol. okr.: Sv. Florijan, 3. r., prosto stan. — Šoštanjški šol. okr.: Škale, 3. r., prosto stan.

Učiteljske službe:

Cerkniški šol. okr.: Bloke, 4. r., 1 vsp., 2 mesti, 1 za moš., 1 za žen. — Gorenje jezero, 1. r., stanarina, 1 mesto za moš., — Izgavas, 4. r., 1 vsp., 3 mesta, 1 za moš., 2 za žen. Pouk na eksk. v Vel. Poljanah. — Črnomaljski šol. okr.: Bojanč, 1. r., prosto stan. — Planina, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Kamniški šol. okr.: Blagovica, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Čemšenik, 2. r., 1 vsp., stanarina, 1 mesto. — Peče, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Sv. Križ, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Tujnice, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Kočevski šol. okr.: Gotenica, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Kočevska reka, 2. r., 1 mesto. — Stara cerkev, 5. r., 1 mesto, za žen. — Kranjski šol. okr.: Podblica, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Ljubljanska okolica: Lipoglav, 1. r., stanarina, 1 mesto. — Novomeški šol. okr.: Crmošnjice, 3. r., 2 mesti, 1 za moš., in 1 za žen. — Dobrič, 2. r., 1 vsp., 1 mesto za žen. — Stale pri Crmošnjicah, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Radovljanski šol. okr.: Breznica, 3. r., 1 mesto, za žen. — Litijški šol. okr.: Sv. Križ pri Litiji, 3. r., 1 mesto, za žen. — Polje, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Brežiški šol. okr.: Globoko, 4. r., 2 mesti. — Sremlje, 4. r., prosto stan., 1 mesto, za žen. — Celjska okolica: Blagovna, 2. r., 1 mesto. — Gotovlje, 3. r., prosto stan., 1 mesto. — Kalobje, 2. r., 1 mesto. — Sv. Lovrenc pod Prežlalom, 3. r., 1 mesto. — Smartno v Rožni dolini, 3. r., 1 mesto. — Gornjegrajski šol. okr.: Sv. Frančišek Ksav. v Savinjski dolini, 3. r., 1 mesto, za žen. — Nova Stifla, 2. r., 1 mesto, za žen. — Gor. Radgonski šol. okr.: Sv. Jurij ob Ščavnici, 6. r., 1 mesto, za moš. — Konjiški šol. okr.: Cadrmlje, 6. r., 1 mesto, za moš. — Resnik, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Sv. Kunigunda na Pohorju, 2. r., prosto stan., 1 mesto, za žen. — Skomer, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Spitalič, 3. r., 1 mesto. — Kozjanski šol. okr.: Prevorje, 3. r., prosto stan., 1 mesto. — St. Vid pri Planini, 3. r., prosto stan., 2 mesti, 1 za moš., in 1 za žen. — Laški okraj: Henina, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Sv. Jedert nad Laškim, 2. r., 1 mesto. — Sv. Lenartski šol. okr. v Slov. gor.: Sv. Barbara v Slov. gor., 4. r., 1 mesto. — Sv. Benedikt v Slov. gor., 5. r., 2 mesti. — Sv. Jurij v Slov. gor., 5. r., prosto stan., 2 mesti, 1 za moš., in 1 za žen. — Sv. Lenart v Slov. gor., 5. r., prosto stan., 1 mesto, za moš. — Sv. Trojica v Slov. gor., 4. r., 1 mesto. — Marberški šol. okr.: Sv. Ožbalt ob Dravi, 2. r., 1 mesto, za žen. — Vrata, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Mariborska okolica: Jarenina, 5. r., 1 mesto. — Legen, 3. r., 1 mesto. — Pod Velko (Ribnica-Brezno), 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Sv. Duh na Ostrem vrhu, 3. r., 2 mesti, 1 za moš., in 1 za žen. — Ormoški šol. okr.: Sv. Boltenk na Kegu, 4. r., prosto stan., 2 mesti. — Ptujška okolica: Sv. Andraž v Leskovcu, 6. r., prosto stan., 2 mesti. — Zavrče, 4. r., 1 mesto. — Rogoški šol. okr.: Kostrivnica, 3. r., prosto stan., 2 mesti, 1 za moš., in 1 za žen. — Sv. Rok ob Sotli, 33. r., prosto stan., 1 mesto, za žen. — Sevnjski šol. okr.: Planina, 3. r., 1 mesto. — Sv. Anton nad Rajhenburgom, 2. r., prosto stan., 1 mesto. — Slovenjebistriški šol. okr.: Sv. Martin na Pohorju, 3. r., 1 mesto. — Slovenjegrajski šol. okr.: Smartno pri Slovegr., 4. r., prosto stan., 1 mesto, za žen. — Šoštanjški šol. okr.: Sv. Andraž nad Polzelo, 2. r., prosto stan., 1 mesto, za žen. — Škalske Cirkovce, 1. r., prosto stan., 1 mesto. — Vranski šol. okr.: Marja Reka, 1. r., prosto stan., 1 mesto.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati do 31. dec. 1919, po predpisani službeni poti na višji šolski svet. Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo (na bivš. Staj. s služb. razpred.). Prosilci, še ne stalno nameščeni v javni ljudskošol. službi na bivšem Kranjskem, morajo dokazati z državnozdravniškimi izprijčevalom, da so fizično pop. sposobni za šolsko službo.

Za učiteljice ženskih ročnih del.

Ljubljana — mesto: 1 služba na dekl. mešč. š. v Šiški. Učit. bi morala prevzeti tudi ure na 1. m. dekl. mešč. š. v Lj. — 4 službe na lj. š. Učni okoliš se za vsako učiteljico določi pri imenovanju. — Ljubljanska okolica: 1 služba na Viču. — Krški šol. okr.: 1 služba za Mokronog in Trebelno. Uradni sedež je v Mokronogu. — Maribor — mesto: 1 služba za dekl. mešč. šole. — 1 služba za lj. š. Učit. mora biti izprašana za mešč. š., da prevzame tudi pouk za mešč. š. — 1 služba za druge ljud. šole. Učni okoliš za vse te službe bo označen pri imenovanju. — Mariborska okolica: 1 služba za Tezno in Devica Mar. v Brezju. Urad-

ni sedež v Teznu. — Ptujška okolica: 1 služba na Bregu in dekl. š. za obč. Ptuj. Uradni sedež na Bregu. — Konjiški okraj: 1 služba Cadrani in Prihova. Uradni sedež je v Cadrani. — 1 služba Zreče in Skomer. Uradni sedež v Zrečah. — Celje — mesto: 1 služba na dekl. mešč. šol. — Celje — okolica: 1 služba Vojnik in Nova cerkev. Uradni sedež v Vojniku. — Vranski šol. okr.: 1 služba Praslovče in Lušu. Uradni sedež v Praslovčah. — Laški šolski okraj: 1 služba v Laškem. — 1 služba Sv. Marjeta in Sv. Miklavž. Uradni sedež pri Sv. Marjeti. — Kozjanski šol. okr.: 1 služba Podstreda in Koprivnica. Uradni sedež v Podstredi. — 1 služba Buča, Polje in Virštanj. Uradni sedež v Bučah.

Službeni prejemki so določeni v § 13 navedbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 14. februarja 1919, št. 361, Ur. l. Učiteljice, ki poučujejo tudi na šolah izven svojega uradnega sedeža, dobivajo potnino, ki jo je določil višji šolski svet na 40 vinarjev za 1 kilometer.

Prosilke, ki imajo manj nego 10 službenih let, se imenujejo začasne učiteljice z daljšo službeno dobo pa za stalne učiteljice.

Na prošnje učiteljic, ki so upokojene, se sploh ne bo oziralo, na prošnje učiteljic, ki so izprašane za ljudske šole pa le, če bi ne bilo učiteljic s posebnim izpitom za poučevanje v ženskih ročnih delih.

Prosilke, ki morajo poučevati tudi na mešč. šolah, morajo biti izprašane za poučevanje na meščanskih šolah.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 15. januarja 1920, in sicer pri krajnih šolskih svetih, če je služba v kakem štajerskem šolskem okraju, in pri okrajnih šolskih svetih, če je služba v kranjskem šolskem okraju.

Stalne,časne ali pomožne učiteljice za ženska ročna dela naj vlagajo prošnje službenim potom, prosilke, ki sedaj niso v službi, pa neposredno pri krajnih, oziroma okrajnih šolskih svetih.

Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pozivl v S. prihodnjim letom stopi »Učiteljski Tovariš« 60. leto izhajanja in praznuje s tem svoj jubilej. »Učiteljski Tovariš« je najstarejši slovenski list. V proslavo tega namerava izdati uredništvo prvo številko prihodnjega leta v nekoliko večjem obsegu in si želi za to zlasti zgodovinskih črtic v gibanju našega lista, stanu in šolstva ter informativnih tozadevnih člankov, ki nam bodo dali razgled po vsej naši novi državi. — Vse tovariše in tovarišice, ki hočejo prispevati za to številko, vljudno prosimo, naj nam pošljejo rokopise takoj. Zelim si zlasti krajših člankov, notic, spominov itd. Uredništvo.

Tov. Janko Leban: Stanovski list je tu in tako bodo izšli tudi drugi listi. — Kakor smo prejeli informacije, bodo upokojenci sodeležni vseh povisikov. Izmera nam še ni znana, kakor razvidite iz naših današnjih poročil, bomo lahko v kratkem dali pozitivni odgovor na vsa še nejasna vprašanja, kakor hitro se vrmeta oba delegata iz Beograda in nas izvestita o stališču beograjske vlade.

Tov. B. R. v A.: Pri najboljši volji za danes ni šlo.

Tov. Al. Sp. v Zg. sv. Kong.: Tudi Vam za danes ne moremo ustreči.

Celjsko uč. dr.: Članka tov. ravn. Bernota nimamo vzroka odklanjati, posebno, ker je sestavljen popolnoma v smislu našega uredniškega programa. Tehniške ovire nam pa onemogočajo objaviti že v tej številki, pač pa v prihodnji, kakor

je izražena želja. Priložene znamke smo izročili strokovnemu tajništvu v uporabo.

Cenjene dopisnike prosimo, da potpre, če vseh dopisov ne moremo objaviti — iz zgolj tehniških razlogov. Odložiti smo morali vsa društvena poročila in tudi od drugega gradiva mnogo dopisov, kar jih ni bilo postavljenih že pred stavko. Ozirali smo se v današnji številki v prvi vrsti na gmotno vprašanje, ki je sedaj najaktualnejše.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Da krijemo vsaj delno izdatke za jubilejno številko, prosimo vse c. gg. tovariše in tovarišice, naj nabirajo za imenovano številko pri raznih trgovskih tvrdkah in podjetjih čim več oglasov (inserterov). Učiteljstvo se bode pri nakupovanju oziralo v prvi vrsti na tvrdke, ki inserirajo v našem listu. — Vsa inseratna naročila zaključimo 25. t. m. Prijave je pošiljati le upravništvu in ne uredništvu ali tiskarni sami. Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ženitna ponudba.

Uradnik na deželi, 50 let star, vdovec, išče 35 do 40 let staro družico k trojimi majhnimi otroci. Slika s pismeno ponudbo naj se pošlje pod št. 520 pošto-ležeče Zgornje Trušnje via Velikovec (Koroško).

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. nov. 1919 K 309.510.78.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2 do 1/2 ure popoldne.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Nalveča slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA,
Ljubljana, Prešernova ulica 3,

je imela vlog koncem leta 1918 K 80.000.000 —
rezervnega zaklada „ 2.500.000 —

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranju trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Vsakovrstne šolske zvezke
lastnega izdelka
priporoča

Učiteljska tiskarna, Ljubljana,
Frančiškanska ulica 6.